

KOLLEKTIE BAKKER

jaor: 1957.

Stellingwerf 4 jan. 1957

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

134

XLVII.

Veur achten zingen!

As wi'j in onze jonge joaren, 's morgens op 'e tied al, de bienen overmoedig butenboord gooiden, en we dreafden deur huus vol levenslust en doadendrang, en we deaverden er een peer lieties uut, dat het klonk deur het hiele huus, dan zee Moeke: „Stille wezen, jonges. Veur achten zingen, is noa achten goelen!”

Nou waren wi'j niet zo dom, om dat zonder meer te geloven, mar we speulden de onderdoanige dienoar en zwegen.

En wat mi'j betreft hulp ok dat zwiegen niks, want ik hul elke dag wel twintig ongelokkies, waarvan tiene wat mit goelen te meaken hadden.

A' j' older worren, dan goa' j' over zokke dingen eens wat dieper prakkezeren. En dan ontdek ie, dat de mieste grote meensken 's morgens morgenziek binnen. Het eerste ure zeggen ze gien woord, de radio mag beslist niet speulen, de kiender hemmen heur stille te hollen. Woarom bin die meensken morgenziek? Omdat ze de veurige oavend zo lange hemmen zitten lezen, dat ze nou de sloap niet uut hemmen? Of omdat ze vannacht een pose wakker laggen, vanwege koezepiene? Of omdat ze tegen het waark opzien, dat disse ni'jje dag op heur te waachten ligt? Of omdat ze zorgen hemmen over het geld, dat ze wél of niét bezitten?

Ik wete het niet. Mar wa' 'k wél wete, dat is, dat het bar vervelend is.

Er is weer een joar vebi'j. En onwillekeurig goan onze gedachten weeromme over '56. Hoe liet het west? Goed? Hé' we alles kregen, wa' we vewaacht hadden? Moe' we tevreden wezen? Of — ha' we meer vewaacht? Meer velangd?

En ik vroage me in 't bezunder of:

Het dit joar ons Stellingwerfse stroatneamen brocht?

Is er dit joar al een leesboekien veskenen veur de skoelen, in ons eigen diëlekt?

Bin er al een boel onderwiewers west in de Stellingwerven, die Stellingwerfse lieties mit de kiender zongen hemmen?

Konnen ze al noar een bundeltien griepen?

Bin er al winkels, woar een bortien veur 't ream stoat: „Wi'j proaten greag Stellingwerfs!”?

En eerlik is eerlik, dan kan 'k niet ál te optimisties wezen. De Stellingwerven sloopen nog! Nog altied! Overal mos er jommes al bedrievigheid wezen? Overal mossen jommes disse winter al Stellingwerfse stokken op 'e plaanken brocht worren?

Mar toch is er hier en doar een lochtpuntien. En iene doarvan wi' 'k jim uut de doekies doen.

Het is van een jonge onderwiezer, dat wil zeggen hi'j is het nog niet, mar hi'j hoopt het de volgende zoemer te worren. „Jan Aarm”, skreef die, „Wi'j moen op skoete een opstel meaken, en een hiel laank opstel, over een diëlekt. En nou wol ik het Stellingwerfs nemen. Kun ie me miskien ok an wat matrioal helpen?”

Kiek, dat briefien het me goeddoan! Hier komt het jonge geslacht noar veuren. Doar zit meziek in! En ik hope dan ok van harte, dat disse jongkerel het niet bi'j dat opstel loaten zal, mar veur de dag komt mit méér!

De joarwisseling is niet allient een moment van achteromme kieken, het moet — méér nog! — wezen, véuruut zien! As alle Stellingwerfers nou Nejoarsmorgen de bienen eens butenboord sloan, zoas wi'j dat vroeger deden, en ze waren eens niét morgenziek, en ze reupen allemoale in koor: „Wi'j proaten greag Stellingwerfs!” en ze leuten dan de kiender veural goed harde mitroepen, dan zo' j' het heuren tot in De Haag toe!

Wat zoi dat een Gelokkig Nejoar worden! Ok veur

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 131

Stellingwerf 18 jan. 1957

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

135
XLVIII.

Achter de gevelties.

Het zal jim ok wel bekend wezen, dat skoelkiender nooit de weg van de minste weerstaand nemen, zoas de olderen dat plegen te doen. Een gezonde skoeljonge lopt niet mooi rechuut rechtan de weg langes noar skoel. Nee, hier nemt ie een slotien, (ik nam het in de regel krèk niet!), doar klimt ie in een boompjen, (of vaalt er uut!), en op een aander plak pebeert ie de broggeleuning, die ovrigen veur mi'j altied te smal was!

A' 'k nou een pedagogemerd was, dan pebeerd' ik uut te vienen, woarom as die kiender dat doen, mar zo gogem bin 'k niet, en ik zie dus allient mar, dat het de waarheid is.

Zodoende kwam het ok, dat wi'j de huzen in Noordwolde an de achterkaant krek zo goed kenden as veur.

Mar wat een veskil! Wat an de de wegkaant een peleis leek, was achter een krot! Die mooie gevelds waren niks as bedrog, ze waren ni'j optrokken veur het olde veweerloosde spul, dat er achter hong.

En al waren wi'j nog mar skoeljongen, ik gelove toch, da' we het al redelik gauw in de gaten kregen: de mooie kaant moet noar de weg, disse huzen bin krek as de meensken, die er in wonen: vrendelik en zunnig tegen de vebi'jgangers, kreakerig en duuster as ze allient binnen, in heur eigen gezin.

Zo keken wi'j achter de gevelties.

En nou wol ik jim disse keer eens even achter mien geveldien loaten kiekien. Een ogenblikkien mar. Een moment-opnoame zogezegd.

Kiek eens, mien geveldien hangt er ok mar los veur. Dat is bi'j ons allemoale zo. En as dat neambortien „JAN AARM ONGELOK" niet noast de deure zat, werachtig woar, dan zag het er ok nog zo gek niet uut. Dan ko' j' geloven, dat het nog wel een beetien mitvul. Mar nou neem ik jim even mit noar binnen, en ik loat jim een brief lezen. Doar snap ie zo op het eerste gezichte niet vule van, want er is een geskiedenis an veurof goan. Die moek dus eerst vetellen.

Een moand of wat leden kreeg ik bericht van een vereniging (ik zal hier mar gien neamen numen), dat er plan was, in de hiele provinsie Friesland huus an huus een foldertien te loaten bestellen. Veur het Friese gedeelte van de provinsie wol het Heufdbestuur die loaten drokken in het Fries, veur de Stellingwerven in het Stellingwerfs. En nou was het vezuuk, of ik die Stellingwerfse vetealing op me nemen wol. Ik skreef nog dezelde dag weeromme, dat dat netuurlik kon, want ik vuulde, dat er wat in zat. Dit zol niet allient propoganda worren veur die vereniging, die een algemien, goed doel noastreeft, mar dit worde mitien, zonder dat het wat kostte, een prachtig stokkien rekloame veur het gebruk van ons diëlekt. Ik was, om zo te zeggen, in de wolkens!

Een peer moanden heurd' ik niks meer. En nou kwam disse brief. Het hiele plannegien goat NIET deur!!! Het heufdbestuur het ien en aander over-

legd mit ofdelingsbestuurders uut de Stellingwerven, en die waren er niet veur te vienen. Ze mienen dat een Stellingwerfse folder minder indrok meaken zal as een Nederlaandse. Punt! De Nederlaandse is al vespreid, a' 'k 't goed begrepen hebbe!

Kiek, dan brekt je de klompe. Dan is het mooie geveldien vort, dan komt het olde, veweerloosde spullegien veur de dag, dan kiek ie kreakerig en duuster.

Ik hebbe respekt veur dat Heufdbestuur, dat zelf niet Stellingwerfs proat, mar mit dit plan op 'e toafel kwam!

En ik snappe gien sikkepittien van die ofdelingsbestuurders, die zoe'n klein beetien vetrouwen stellen in de Stellingwervers. Ik hope, dat ze dit stokkien lezen, mar dat zal wel niet, want zovule belangstelling zullen ze wel niet hemmen veur heur diëlekt. Mar as het al zo is, loat ze dan een weerwoortien geven, dan ku' we d'r allemoale nog een boel plezier van hemmen, en — wat van leren!

Gelokkig vul er dezelde weke ok een aander brieveur deur de busse. Het kwam uut de Westhoek, en het was een veurdrecht, die 'k mit plezier in het Stellingwerfs veteald hebbe! Ieder woord was een bouwstien veur het mooie geveldien van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

Friese Koerier ... 25 jan. 1957 -

278.

Stellingwerfse riempies

Kwakkelwinter

*Kwakkelwinter, wat goa' j' doen?
Zu' j' ons nog, mit goed fesoen,
Evenpies een iesvloer geven,
Om ons lekker uut te leven?*

*Moen de skaatsen nog uut 't vet?
Geef ie nog wat vorstvelet?
Ku' we nog weer, rap en vlogge,
Noar de Kuunder of Blesbrogge?*

*Kwakkelwinter, wat is 't plan?
Hoe pak ie de zeaken an?
Gun ie ons wat winterwille,
Of hol ie je „ieskold” stille?*

*Moen we 't doen mit 't eam'le vluus
Op het slotien achter 't huus?
Loa' j' gien oostenwienden wi'jjen?
Loa' j' gien volle vlokken sni'jjen?*

*Kom nou kwakkelwinter, man,
Loat het iene weke vriezen!
Véértien déagen as het kan!
Om 't genot en am de priesen!
Kwakkelwinter, meak wat an!*

JOUK.

Stellingwerf ... 25 jan. 1957. --

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

XLIX.

Lezen.

136
Loa' 'k mar mitien mit de deure in huus valen :
— zokke deuren ok — ik bin al tied een minne
lezer west ! Ie moen rekenen, ik hebbe 't leerd mit
aap-noot-mies-wim-zus-jet-teun-veur-gijs-lam-kees-
bok-weide-does-hok-duif-schape. En nou vun ik
het van de eerste dag of een lastig karweigen om
zus en jet, en kees en does uut mekaander te hol-
len. Die eap, dat ging beter, dat snap ie wel !

Afijn, ik hebbe de eerste beginselen in een peer
jaar te pakken kregen, en toen 'k ien keer bij de
meester zat, toen kon 'k een oarig riegeltien mit-
dreunen. Op een keer, toen 'k de beurt kreeg, en
dat gebeurde niet zo veake, want in die tied waren
de klassen ok al vuus te groot, toen kwam ik een
reer woord integen. „Meikever” ston d'r. Nou, ik
hadde d'r nog nooit van heard, mar dat mog hem
netuurlik niet hinderen, ik zee 't presies zoas 't er
ston : meikevér. Mar ze begonnen allemoale te
lachen kan 'k je vetellen !

„Hoe nuum ie zoe'n ding ?” zegt de meester.

„Meikevér, meester”, zeg ik. Lachten ze nog vule
harder, man !

„Mar Jan jonge”, zegt de meester, „het is toch
gien meikevér, het is een meikéver !”

Nou, ik hebbe hem zeker een beetien dom anke-
ken, want hi'j hadde derekt in de gaten, da' 'k niet

wust, wat dat veur een ding was. En ie weten zelf
wel, hoe die skoelmeesters binnen in zoe'n geval :
ze loaten de leesles de leesles, en ze hangen een
laank verhoal op over alle soorten kevers, die d'r
op 'e wereld veurkommen. Dat dee hi'j ook. Op 't
leste kwam er werachtig een pleate an te passe,
en toen wees ie dat beest an.

„Mar meester”, zeg ik inienen, want ik kreeg een
idee, „dat is toch gien meikéver, dat is jommes een
doodgewone iekmulder !” Nou was die meester, dat
was diezelde, die buten de skoelmuren zo greag
Stellingwerfs proatte, en hi'j zegt : „Goed zo Jan.
Mar in de leesboekies hiet zoe'n ding een meiké-
ver”.

„Nou meester”, zeg ik, „dan wordt het toch eens
tied, dat de skrievers van die boekies fesoelik
Nederlaands goan proaten !”

„Doar zu' we nou mar niet verder op ingoan”,
zegt ie, „mar hè' j' hem nou goed in 't heufd, Jan ?”

„In 't heufd gelokkig niet, meester”, zeg ik,
„mar hier in mien broeksbusse zitten er wel drie.
Za' 'k ze eens vliegen loaten, meester ?” . . .

Trouwens het woord „zoëven” het mi'j ok een
keer de dassie ommedoan. Krek zoe'n geval. Alle-
moale lachen vanzelf ! „Zie j' niet, Jan, dat er twee
stippies op die e stoan”, zegt de meester. „Doarom
moe j' zo-even zeggen. Dat is een deelteken”.

„Een deelteken ?” zeg ik, „och, ik dochte vast
en zeker dat het een peer vliegepiitties waren !” . . .

In de Klonie zeggen ze trouwens niet zo-even,
doar zeggen ze „damit”. En gister vetelde me iene,
dat zien buurman noar Stienwiek „gerezen” was.
Wat zal dat een kerel worren wezen ! Want an de
aandere kaanten is ie netuurlik uutzet tot Vlieder,
Wapservene en Noordwolde toe !

Toen we wat older worden, en in een hogere
klasse zatten, vetelde de (aandere) meester ons,
da' we ok eens tussen de riegels deur lezen mossen.
Nou, dat was tegen gien dovemaans oren zégd.
Een peer deagen leater kree' 'k een beurt, en nou
was het al hiel toevallig, mar ik wust niet krek,
woa' we an toe waren. Afijn, de meester waachtte
even, en toen zegt ie tegen me : „Nou Jan, komt
er niks ? Of wee' j' weer niet, woa' we an toe
binnen ?”

„Ja zeker wel, meester”, zeg ik „mar ik leze mar
een beetien tussen de riegels deur, en da' 's wat
slecht vestoanber !”

Al mit al hè' 'k het toch zover brocht, da' 'k „De
zotte belevenissen van Kees Jansen, student” ve-
waarken kan, en da' 's een gezellige ofwisseling in
het motterige leven van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 131

In: Stellingwerf 8 februari 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

137

L.
Rekenen.

De veurige keer hê' we mit een peer woorden proat over de leeslessen in de Legere-Skoele-Baank (wat een woord!), en nou weten jim allemoale wel, dat het rekenen niet minder belangriek is. D'r goat om zo te zeggen gien dag vebij of ie moen rekenen en nóg eens rekenen, om de enties an mekaander te kneupen.

Van de mieste uren, die 'k noar skoele lopen hebbe, hê' 'k rekend! En dat is ok zoe'n wonder niet, want in de eerste plak stonnen er een bepoald antal uren veur dat vak op 'e lesrooster, mar wi'j rekenden ok, as de meagies handwerken hadden, of as de meester skriften noakeek. En niet te vegeten ál die uren, da' we noablieven mossen!

De eerste de beste dag, da' 'k op skoele was, zee de juffrouw al, dat het wel leek, da' 'k niet tot tiene tellen kon, mar ik hulp heur gauw uut de droom, deur het riegeeltien of te rabbelen, en toen zee ze, da' 'k het dan ok eens achtersteveur peberen mos. Nou, ik zegge tegen de juffrouw, ik zegge: „Lop juffrouw miskien ok achtersteveur noar huus toe, as de skoele uutgoat?” Noa die dag hê' we altied de pik op mekaander in had!

Van de toafels hê' 'k nooit vule slag had. Allient die van dartien, dat ging best, mar dat was zoe'n wonder niet, want dat zat hem in mien neame, zee de juffrouw. Zie vun trouwens, dat de toafel van elf vule gemakkeliker was. „Nou juffrouw”, zeg ik, „dan zit dát hem zeker in 't vestáand!” Afijn, ik mos veertien deagen noablieven en vuufhonderd keer opschrieven: „Ik mag niet brutaal zijn!” Mar 't hulp wel heur, ja, 't hulp wel!

Ik was bliede, da' 'k bij de meester kwam. Die lag mij beter, moe' j' deanken. Manluden onder mekaander, hê'! We kregen het over startdelings en zo. Nou die delings, dat ging wel, mar die starten, hê'! Die kon 'k nooit goed kriegen man! „Ik snappe 't niet, Jan”, zee de meester. „Nou meester”, zeg ik, „ik snappe 't hiel goed. Ze zeggen jommes altied, dat het venien in de start zit?” En wat docht ie, dat de meester dee? Vuufhonderd strafriegels? Welnee, man! Hij lachte d'r smeakelik omme! Een aandere keer zegt ie: „Jan”, zegt ie, „as ik vermenigvuldigen zegge, woar deank ie dan an?” „An onze knienen, meester!” zeg ik. „Eerst ha' we d'r drie, en nou al vuuftien!” Ik dochte, dat de reamen baasten zollen, zo lachte die kerel! Ja, hij was een kiendervrend, dat hê' 'k al eens eerder zegd.

Ien keer in de weke ha' we heufdrekenen. Nou doar ha' 'k nooit iene van goed, da' 's wel dudelik zeker. „Heufdrekenen, dat is het rekenen van het deagelikse leven”, zee onze meester. Nou, hij hadde zeker nog nooit boskopen veur zien vrouw doen, want as ik in een winkel komme om een pond suker en twee rollen zolte drup, dan telt onze winkelier het nóg op op een pepiertien. Mar ze zeggen het nóg heur: heufdrekenen, dat is het rekenen van het deagelikse leven! Ja, 't meensdom kán hardleers wezen!

„Morgen beginnen we mit de breuken, jonges!” zegt de meester op een dag. Nou, ikke vanzelf harde noar huus. Ik zegge: „Moeke”, zeg ik, „wil Moeke wel wat kedetties van de bakker kopen?” „Wat?” zegt ze. „Kedetties!” zeg ik. „Want morgen goan we mit de hiele klasse noar 't ziekenhuus!”

Toen we wat older worden, kwammen we an de pesenten toe. Ja, pesenten! Ie weten wel: twee nullegies en een strepien, zo: %. Eakelig waark, man! Ik haspelde d'r vanzelf reer in omme, en doarom nam de meester mij even apart. „Luuster nou eens, Jan”, zegt ie. „Ik bin de Baank, en ik hebbe f 900,— van jou kregen”. „Wee' 'k niks meer van, meester!” „Dóet er niet toe!” zegt ie. „Ja mar meester...” „Dóet er niet toe!” zegt ie nog eens. „En nou geef ik jou 3 % rente. Hoevule is dat?” Ik dochte zo bij mezelf, jonges, dit is niet gek! Nou za' 'k oppassen! Ik kieke even noar de zolder: „f 27,— meester”, zeg ik. „Geef mar op!” „Nee Jan”, zegt ie, „dit was netuurlik mar een veurbeeld”. „Dóet er niet toe meester!” zeg ik. „Nou Jan”, zegt ie „ik hebbe gien geld bij me mar vanmiddag zu' we ofrekenen!” Hadd' ie 's middes 27 lekkere blauwe proemen veur me mitneumen! Nou, ik kende ze al van de veurige oavend, mar tóch waren ze lekker heur!

Over Romeinse cijfers zu' we mar niet iens proaten, want jim hemmen jommes ók nooit zien, dat er boven mien 41ste en 42ste proatien XXXXI en XXXXII ston, inples van XLI en XLII? Mar disse keer was 't makkefik. Een doodgewone L: het vuuftigste proatien van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer . . . 13.

8 Febr. 1957

In: Stellingwerf 8 maart 1957.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

LI.

Skrieven.

138

Ik bin netuurlik niet van plan, om jim een hiele beskouwing te geven over alle vakken, die de Le-gere Skoele-joaren vuld hemmen, mar noa dat hartige woortien over de vakken lezen en rekenen van de veurige keren, kan 'k het toch onmogelijk loaten, om het skrieven ok nog een klein beurtien te geven. (Wat een mooie volzin, hè ?).

Tenslotte is dat skrieven het begin van alle skoele-ellende. Zonder skrieven gien lezen, gien rekenen, gien geskiedenis of aardriekskunde, mar ok gien brieven an al of niet verloofdes en wat dies meer zij !

Doarom begon de juffrouw er de eerste dag de-rekt zeker mit. We kregen allemoale een mooi boekien, en een vellegien overtrekpepier mit een potlood, en doar ging ie man ! Tjonge jonge, wat was 't een toer om altied op 't rechte pad te blie-ven ! Dan ging die punt weer een tikkektien te ver noar links, en dan noar rechts, en dan te hoge, en dan te lege. Dan nam ie de bocht te rond, en dan te skaarp, en dan méakt ie de rechte lijnen kroem, en dan de kroeme lijnen recht, bah ! De juffrouw kwam ok eens even bi'j me kieken. „Jan jonge”, zegt ze, „het goat al hiel goed”, (ja, ze was ok in de diplomatiek west, butenlaandse zeaken of zo!) „het goat al hiel best, mar het moet nog een klein beetien sekuurder gebeuren. Kiek zo !” En toen dee ze me een peer strepies veur. „Ja mar juffrouw !” zeg ik, „het is toch ok gien wonder, dat ik het nog niet zo goed kan. Juffrouw is ok al zó old, en a' j' dán nog niet goed lijntrekken kun-nen !” ... Afijn, dat was mien eerste botsing mit de juf ! Of het hem nou in mien leeftieds-taksoasie, of in het lijntrekken zat, een vekloaring is ze me tot nou toe skuldig bleven !

Zachiesan ging 't gelokkig wat beter. En toen we mit de penne begonnen, och kerel nog an toe ! Toen kon 'k mien lusten pas goed botvieren ! „Eerst even an slikken !” zee de juffrouw. „Want er zit een beetien vet op. Dat moet er of, aandere wil de inkt er niet an !” Toen stak mien buurman-negien zien vinger op. „Juffrouw”, zegt ie, „is 't varkensvet ? Want dat mag ik niet hemmen van de dokter. Doar krie 'k allemoale poekelties van !” Nou, toen slikte de juffrouw zien penne of ! Ik hebbe van dat vet niet vule pruufd, want ik was thuus dikker stokken wend ! „Pas nou goed op !” zee de juffrouw mit een uitroepteken ! „nou zit er in die penne een gattien. Wie zicht dat gattien niet ?” Stak mien buurmannegien alwéer zien vin-ger op. „Wat is er nou weer an ?” zegt de juffrouw „zit er gien gattien in jouw penne ?” „'t Het er wel in zeten, juffrouw”, zegt ie, „mar nou juffrouw d'r op slikt het, zit het vol fliebe !”

Kerel nog an toe, wat hè 'k tóen lachen ! En het ging er omweg, man ! Het ging er omweg ! Ik heb-be nog nooit zovule wille had !

Afijn, toen de storm bedeed was, gingen we verder. „Pas nou op !” zee de juffrouw, „dat dat gattien nóóit vol inkt komt ! Stik de penne dus nóóit te diepe in de inktpot. Pebeer het allemoale mar eens !” Nou, wij allemoale an 't peberen van-zelf. Eerst een milimetertien, toen twie, toen drie, en inienen — floep ! — zit mien gattien vol ! Nou was ik er nooit op uut, om opzettelik ruzie mit de juffrouw te meaken, dus ik deanke : — liep as al-tied ! — „Jan pas op ! Hol dat ding een beetien dwars hoven de inktpot, en bloas dat gattien weer leeg !” Ikke dus an 't bloazen, eerst hiel vezichtig, dan wat harder, dan nóg wat harder, dan veskrik-kelijk harde, floep ! zegt het gattien en leeg is het ! „Verr ... !” roast mien buurmannegien op hetzelfde ogenblik keihard dwars deur de opvoedkundige muren van ons skoele-lokaal. „Wat ?” roast de juffrouw al even harde. „Wat is er nou weer an de haand ? Altied dezelde ! Kom hier !” Och heden, heden ! Toen begon 't feest pas goed ! Ik keek mien buurmannegien an, en ik stak zowat van 't lachen, kan 'k je vetellen. Zien hiele veurheufd zat vol inkt ! Ie moen rekenen, dat ik onder de in-spanning van 't bloazen mien penne hoe langer hoe hoger optild hadde ! ...

Stellingwerf... 8 maart 1957

„A' j' older worren, dan bekiek ie de dingen aandere !” zeggen ze altied. Nou dat heb ik zachiesan ok wel in de gaten kregen. Want die hiele skrieveri'je mit inkt hadde jommes niet nodig west ? In onze moderne tied het iedriene een skriefmesiene, en wie hem niet het, nou die skrift tóch onfeesber ! Doarom zol ik alle meesters en juffrouwen wilien anroaden, niet zovule tied te veknoeien mit lijntrek-ken ! Mar ze zullen wel niet noar me luusteren. Ik hebbe mien neame tógen :

Jan Aarm Ongelok, huusnommer 131

„ Friese Koerier ... 21 maart 1957. -

274

Stellingwerfse riempies

Akwariumvis

*Ik bin een akwariumvis:
ik zwemme in een grote, gleazen deuze,
en a' 'k er uut wil, noar de kaanten, is het mis,
want dan stoot ik mien neuze.*

*De keren, da' 'k het noar boven toe pebeerde,
kree' 'k gebrek an locht;
beneden me is niks as zaand en eerde,
en in de modder ligt een slechte vlocht.*

*Ik hebbe me al skikt: ik bin een akwariumvis;
ik zwemme rustig de hiele dag henneweer;
mien natties en mien dreugies krie' 'k zonder mis,
en och, wat wi' 'k dan eanlik nog meer?*

*Mar toch — soms pebeer ik het opni'j!
Dan velang ik er noar, een voegel te wezen,
en rond te zweven, fier en vri'j,
tussen de eksters en de zeepoegels en de mezen!*

*Dan stoot ik mien neuze tegen het harde glas;
beneden waacht modder, waar gien holvaaste is:
boven hê' 'k gien oasem — overal mis!
Loa' 'k dus tevreden wezen mit wa' 'k altied al was:
een doodgewoane, opgesleuten akwariumvis . . .*

JOUK.

In: Stellingwerf 22 maart 1957.

„Stellingwerf“ 22 maart 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

139.

LII.

Auto-nummers.

Een meenske kan vremde dingen onthollen.

Ik wete nog as de dag van gister, dat wi'j nou en dan, in onze skoelejoaren de gewoonte hadden, om auto-nummers op te skrieven. We nammen dan een stok pepier, of wie goed bi'j kas was, een boekien, we zochten uut de toafellea een old stompien potlood, en trokken de stroate op.

Gezellige, rommilige toafellea! Ie bestoan niet meer! Ie bin van een vebi'je tied. Het zal niet iens zo hiel lange meer duren, of de kiender weten niet meer, wat een toafellea is. En ie waren toch zoe'n goeie vrend. In jou worde van alles beweerd: een stokkien kriet, een peer skoeveters, een geboorte-koartien, een entien bientoew, een knoopsgatte-skeertien, een leigien, een overliedensbrief, een vingerhoed, een steapeltien ansichten, een fluite, ja goa mar deur!

Afijn, as wi'j dat pepier en dat potlotien hadden, dan trokken we de stroate op. En we gingen auto-nummers opskrieven. Eangelik een vremde liefheber'ijje, mar a' j' 't goed bekieken niks gekker as het speren van postzegels, en doar doen miljoenairs an mit!

Wi'j waren niet altied eerlike skoelejongen. Wi'j vesnuupten onze katechesoasie-sent wel eens an een stok kauwgom, wi'j pikten wel eens een appel van een aander mit, en wi'j zeugen ok wel eens een verhaaltien uut de doem, a' we een half ure te leate thuis kwammen. Dat doen alle kiender, en het hoeven er leater beslist gien slechte meensken omme te worren.

Mar in het opskrieven van auto-nummers waren

we zo eerlik as gold. Het zal jommes een kold keunsien west hemmen, om honderd nummers zomar uut je blote bollegien op te skrieven. Mar we deden het niet. Ik deanke, dat ons dat te min was. We keken noar alle auto's, die ons vebi'j reden. We zatten soms noa skoletied een ure an de weg te hopen, dat er een boel langes kwammen. We vergeleken onze liesten mit mekaander. Mar we skreven nooit een nummer van mekaander over. We mossen ze zelf zien hemmen.

A' we wat op pepier hadden, gingen we an 't indelen. Zovule mit een B, zovule mit een A. En a' j' een Zeelaander of een Limburger zien hadden, dan was dat wat bezunders. Die kwammen niet elke dag in ons kleine dorp!

Aarme jeugd van tegenwoordig! De mooie provinsieletters bin vedwonen! Het is nou allemoale UX en UK en PS en PR en d'r is gien meenske, die zonder boekien in de haand er nog een touw an vaaste kneupen kan.

„Het was noodzeakelik!“ zegt men. Ik gelove d'r eerlik gezegd, gien steek van. Het is allient mar modern. Het is een klein onderdeeltien van het grote konfeksie-precés, dat as een lawine over ons henne komt, en dat gien plak lat veur regionoale zelfstandigheid.

Een peer van die autonummers hê' k vaaste in mien geheugen prent. Allereerst B 9. Dat was veerts de Boer uut Noordwolde. Wi'j beskouwden het min of meer as een ere, dat er zoe'n leeg nummer deur ons dorp reed. „Dat was de negende man in Friesland, die een auto hadde“, zeden we.

En B 36 van Fietse Piet Schulting, om het mar eens gewoon op zien alledaags te zeggen.

En nou loop ik netuurlik de kaans, dat die nummers niet goed binnen, da' k me fôch vegist hebbe. Skrief doar dan niet over! Loat me in de illusie, dat het wel zo is. Niet iene, die er een sent meer of minder omme het, en er bin toch al zo weinig illusies hiel bleven in mien povere meenske-leventien.

Indertied waren wi'j er wies op, dat de sjefeur van een auto, die onderweg brokken meakt hadde, snapt kon worren an de haand van de liesies mit autonummers van skoelekiender. Nou lees ik in de kraante, dat de jeugd waarskouwd moet worren veur het geveer, dat an dat opskrieven vebunnen is: andacht veur die nummerborden, veslopt de andacht veur het aandere vekeer!

„Het kan vekeran!“ zee Bredero. En dat geldt ok veur

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

Stellingwerf 29 maart 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

140.

LIII.

De weaterfiets.

Altied weer, a' 'k in mien gedachten terogge goa noar de tied van de skoelebaank, skieten me van die kleine veurvallegies in 't zin, die eanlik nooit wat om de hakken had hemmen. En dan vroag ik mi'j ok altied weer of: hoe bestoat het, dat die gewone dinkies zo best in dat kleine bollegien hangen bleven binnen, zomar, zonder dat er ooit muije veur doan is, twiel de meester op skoele ure an ure heamerd het, om me een klein beetien Vaderlaandse Geschiedenis bi'j te brengen, mit as ienige risseltoat: 1500, Karel V geboren te Gent.

En nou kun ze mi'j dan ok honderd keer vetellen, dat die skoelemeesters zoe'n mooi leven hemmen, korte deagen, lange vekaansies, proat me d'r niet van! An mi'j het nooit een meester ienig plezier beleefd, en dat doet een boer wel an zien roggeakker, en een huusvrouw ok wel an 't glimmende keuperwaark.

Iene van die kleine dinkies, die wél beweerd bleven binnen, is de weaterfiets.

Och, de mieste Noordwoldigers zullen 't nog wel weten, deank! Hi'j was van Uulke, juist! De bakerijje op 'e hoek in Zandhuzen.

Tjonge, wi'j waren van die skoelejongen, moe' j' rekenen, en as ie d'r langes reed mit dat ding op 'e auto, dan was het: roets! Op 'e fiets en noar de Hellige toe. Ja, dat was een prachtig gezichte! Eerst was 't vanzelf een hiele toer, om dat ding van de auto of in 't weater te kriegen, mar as ie d'r ien keer in lag, dan klom Uulke in 't zadel, en trappen man! Trappen!

A' 'k het nou goed in mien gedachten noagoa, dan mekeerde d'r nog al eens wat an. Op de ien of aandere maniere zatten er zeker touwen an, want het ligt me bi'j, dat die het nog al eens begaven. En a' 'k er nuchter over noadeanke, kon het zelfs wel eens zo wezen, da' 'k hem meer in reperoasie as in 't waark zien hebbe.

Mar in onze jongesogen was 't een wereldwonder! Een weaterfiets! Wie hadde d'r ooit van heurd? Wie hadde d'r ooit iene zien? Doar mossen wi'j bi'j wezen! Neuze veuran! Eamel op 't raantien.....

Ja, die iene keer. Mar dat was mien skuld niet! Het is woar, da' 'k wat slim op 'e kaant ston, mar a' 'k gien douwgien in de rogge kregen hadde, dan was er niks gebeurd. Afijn, die voart is zo diepe niet. Ik bin d'r wel weer uutkreupen heur!

De volgende morgen zatten we goed en wel in skoele, zegt de meester tegen me: „Jan, jonge, ze vetelden me, dat ie zoe'n dikke spoekvongen hemmen in de voart. Het ie smeakt?” „Best meester!” zeg ik, „hiel best! Mar hi'j was wat riekelik zolten, en doarom hè 'k een haantien eerdbeien toeneumen!” Nou, ik wete vanzelf niet, of jim hem vulen, mar 't was krek a' 'k hem mit een spelde in 't g... stak!.....

En een wille, dat de aandere jongen hadden! Afijn, ik hebbe d'r wel wat veur terogge kregen vanzelf: driehonderd strafriegels, om da' 'k even aachteromme keek. De meesters van tegenwoordig, die zollen dat hiel gewoon vunnen hemmen, want we hadden tekenen, en mien aachterbuurman meakte een weaterfiets. Ik wol allient mar even kieken, hoe ie de balkens d'r onder kregen hadde, dus een soort van onderlinge bi'jstaand, mar onze skoele was nog wat olderwets, en doar mos ieder hem allient redden. Dat vuul ik nog altied as een strop, want nou wee' 'k het nóg nooit. En ik wol zo greag eens zoe'n ding meaken.

Van de weke ha' 'k het er mit een kennis over. „Tja”, zegt ie, „ik weet het ok niet, hoe dat moet, mar ik weet wel, woa' j' er iene zien kunnen”. „En?” zeg ik, want ik kreeg al wat hope vanzelf. „In 't Lago Maggiore, in Italië”, zegt ie. „Doar bin 'k vleden joar mit vekaansie henne west, en doar waren ze zat!”

Nou, het goat wél over heur! Het Lago Mazore, da' 's gien wereld veur een
Jan Aarm Ongelok, huusnommer.....13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Ons diëlekt.

In: Friese Koerier 6 april 1957.

"Friese Koerier" 6 april 1957

200

Stellingwerfse riempies

Ons Diëlekt

Wat dōen we eanlik mit ons diëlekt?
Is het wel woar, dat er een stok kultuur in zit?
Mit vremde woorden is 't alhiel deurspekt,
En doe' 'k doar zelf niet deagelijks an mit?

Gerust, ik zitte wel eens even in de putt',
En dan bin 'k mismoedig, en vol duistere gedachten.
Mar zō is 't weer vebi'j, en sloa 'k de kop-van-jut,
En krie' 'k weer volop moed, en hē' 'k weer ni'!!e krachten!

't Is woar, er zitten vremde woorden deur.
Mar we moen hollen, wat nog te behollen is!
Kom Stellingwerfers, help! De harde kop er veur!
Hier ligt een stok kultuur! Da' 's zonder mis!

Stoa op jim plak, en geef gien voetbried grond!
Toon jim geboortig út, en trouw an disse streken!
Proat Stellingwerfs, koman! Hol disse Teal gezond!
Stoa nou niet achterof! Jim hemmen Recht van spreken!

JOUK

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

141

LIV.
Bongelen.

Bongelen, dat deden wi'j in het noajoar, as de ekkels en de beukeneuties an de bomen hongen.

Dan zochten we een dikke stok, of een ende latte, of soms mar een stroatklinker, en die koe-gelden we deur de ieke- en beukebomen, dat het een lust was.

Jong, wat was dat bongelen een geveerlik waarkien! Ieder ogenblik mos ie er op vedocht wezen, of ie kregen zoe'n bongel op 't heufd, da' j' soezebolden. En dat leste dee ik dan ok een boel in de bongeltied, want ik ston veake krek op 't vekeerde plak! . . . Bulten, poesten en smartlappen, dat was mien gewone uitdregerspakkien in disse tied van 't joar.

De mooiste bomen stonnen in Domenee's tuun, krek op het hoekien, woar Kees Groenewold fietsbaanden plakte en an 't smidsvuur ston. Die smederijje is er nou niet meer, wat mi'j spiet veur alle skoelejongen doar uut de buurt, en 't prieltien in Domenee's tuun is ok vort. Trouwens, ik hebbe d'r nog nooit iene in zien zitten, behalve dan netuurlik onszelf, want wi'j zatten om zo te zeggen overal!

Wat hè' we veake bongeld op dát hoekien! Ekkels en beukeneuties, ze waren er allebeide en wi'j konnen het toch werchtig ok niet helpen, dat die dingen zo allemachtig hoge in de locht hongen, dat er gien aandere maniere was, om ze d'r of te kriegen. Soms gingen we ok wel eens noar de Ni'jjeweg, wat eanlik een vremde neame was, want in onze skoelejoaren was er in de hiele omtrek niet een weg te vienen, die zo miseroabel beroerd en hobbelig was. Mar eanlik lag die Ni'jjeweg een beetien buten ons terrein, en ik gelove ok niet, dat doar zovule ekkels waren as in Domenee's tuun.

Nou moe' j' niet rekenen, dat elke bongel reak was, och heden nee! D'r waren er, die mar halfweg kwammen, aanderen vleugen een glad vekeerde kaant op — dat waren de geveerliken! — weer aanderen worden wel goed gooid, mar ie zagen ze nooit weeromme, omdat ze in de boom bleven hangen. Doar ha' we de grootste hekel an. Want hier of doar in ons binnenste zat toch wel een beetien verantwoordelikeidsgevuul. Wi'j gooiden nooit een bongel, as er krek een auto of een fietser ankwam. (Behalve a' we 'm niet zaggen netuurlik). Wi'j ynnen zoe'n bongel, die hangen bleef, een geveerlik ding veur de goande en kommende man. En doaromme pebeerden we altied hem er weer uut te kriegen. Hoe? Deur dóarop te gooien vanzelf! En zo kwam het, dat er wel eens drie of vier dikke knuppels geveerlik in de takken henne-weer zwiepten, vlak boven de weg.

Ie zullen je ofvraogen, wa' we mi'f die ekkels deden, en mit die beukeneuties. Die ekkels waren goed veur de proppeskieter — in de middendeur bieten, en dan er in stampen — en in die deagen ha' we die skieterijje dan ok veur mekaander. Ik hebbe wel eens zovule ekkels deurbeten, da' 'k er gien eten meer van luste. De beukeneuties atten we op, mar a' j' er tiene hadden, waren er mar drie goeie bi'j, dat doar word' ie ok al niet zat van. We nammen ok wel eens een buse vol mit noar huus, en dan pofften we ze op 'e kachel.

Trouwens, het was hier mit, as mit alle kienderspeulen: het ging niet om de knikkers, mar om het spul. Wat dat betreft, mossen de grote meensken eens een veurbeeld nemen an de kiender, wat zol er dán een gelok in de wereld wezen!

Hoe we in dat spul opgingen, za' 'k je ok nog even vetellen. Het is me zelf niet overkommen, mar 't was een skoelekameroad van me. Ik hope, dat ie dit stokkien leest, dan wet ie d'r ok wel weer alles van.

A' j' van de Oosterstreek kommen, en ie bin de u.l.o. even vebi'j, dan bugt de tramlijn van de weg of. Krek in dát hoekien ston vroeger een dikke iekboom, en het kan wezen, dat ie d'r nóg stoat, mar dat wee' 'k niet grif. Nou was mien kameroad, die was doar an 't bongelen, en toen kwam er krek een tram an. Mar hi'j zag hem niet, en hi'j heurde hem niet. Afijn, de masjinist zicht hem (gelokkig!) wel, dus die fluit. Mar hi'j heurt niks. Hi'j bongelt rustig deur. De masjinist fluit nóg eens, hi'j heurt wéer niks. De tram stopt! Toen venemt ie wat. En hi'j d'r vandeur! Och heden heden, wat zal die lopen hemmen!

Kiek, da' 'k dát niet zien hebbe, dát spiet Jan Aarm Ongelok, huusnummer . . . 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; As de dag begint.
In: Friese Koerier 12 april 1957.

Friese Koerier 12 april 1957

201. Stellingwerfse riempies

As de dag begint

's Morgens, as de wereld wakker
Wordt omtrent de horizon,
Stapt de tuunman noar zien akker,
Waar de nijje dag begon!

En hi'j spit de vette kluten
Ut de voren, stok veur stok.
En hi'j zicht de knoppen spruten:
Overal is puur gelok.

Voegels fluiten, voegels zingen,
En er hangt een geur van mest.
En de vette kluten springen
Van de skoppe — 't wil zo best!

Ha! hi'j spit! Hi'j spit zien akker,
Want hi'j holt niet van een ploeg.
Zelf een skoppe, zelf een hakker!
's Morgens henne — 's morgens vroeg!

Om hem henne ligt de wereld,
Weg en weide, bos en bouw.
Elke spruut' of takke perelt
Diemanten van de dauw.

As ie opholt, kikt ie nóg eens
Om hem henne, over 't laand.
Zeven ure, en hi'j moet dus
Weer noar huus. De straffe baand

Van 't kantoer mag even drokken:
't Wordt vandeage een hiele plok.
Mar zien dag kán niet mislokken,
Want hi'j ken EEN GROOT GELOK!

JOUK.

Friese Koerier ... 18 april 1957 ...

282.

Stellingwerfse riempies

Liesternust

In een olde wilgeboom ligt het nust,
En er was niet iene, die het wust,
Totda' 'k het ontdekte
Vanmorgen. 'k Leup op stille plakken,
En zag het liggen tussen de takken.
En toen 'k me rekte,

Op 'e ti'jjen, wa 'k krek zó groot,
Om de eigies te zien, die eupen en bloot,
Tussen mos en takkies,
In 't zunnegien laggen te stoven.
Want het veurjoar kwam, en hoge van boven
Skeen de zunne op stille plakkies

Zeg liester, ik hebbe het veake te drok,
Mar vanmorgen hè' 'k zwurven, en jóuw gelok
Was mien riekdome, kreeg mi'j te pakken!
De meensken vewaachten, altied opni'j.
Gelok deur geld — dat telt ok veur mi'j.
Mar het Woare Gelok ligt zo dichtebi'j,
In een nust tussen wilgetakken!

JOUK.

Stellingwerf... 10 mei 1957...

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

143.

LVI
Nussies.

In de olde pereboom noast het huus, krek in de vörke van twie knoestige takken brudet een liester. Het nust ligt vier, vuuf, of miskien wel zes meter boven de grond. Auto's, moters, trekkers en bromfietsen rieden er dag in dag uut stief onder langes, hi'j blijft doar rustig op zien nust, en trekt hem d'r gien snars van an.

Een peer meter leger zit nog een nust. Een vinkenust. De vinke zit ok te bruden. A' j' onder de boom stoan, ku' j' allient het kleine startien zien. Die vinke doet al krek as de liester. Al dat vekeer, al die drokte, het lat hem kold.

Bi'j de buren ligt een bulte takken achter 't huus. Zomar op 'e grond, tegen de mure. Bovenop die takkebult zit ok een liester te bruden. Drie kiender dreaven elke dag vlak bi'j hem langes. Ze weten wel, dat ie doar zit. Netuurlik weten ze dat. Ze blieden ok wel eens even stoan te kieken. Die liester trekt hem doar niks van an.

Wat een mooie wereld is dat hier. Allemoale gelok. Drie nussies mit eier. Drie brudende voegels. Zomar midden in de drokke, hoastige, lewaaierige wereld van elke dag. Wat zal dat dommiet een bliedskop geven, as de doppies eupenbaasten. As de jonge voegels over de nustrand loeren. As de olden de hiele dag henneweer vliegen mit happies voer.

En toch... Er was nóg een nussien. Het lag tussen de takken van een olde elze, en ik ondeckte het toevallig, toen 'k er op zoe'n zoemerse morgen a' we dit veurjoar kend hemmen, langes leup. Er laggen vier eigies in van een liester, en het beni'jde me, of er nog meer kommen zollen. Dus ging ik een dag of wat leater henne te kieken. Het nussien was er nog. Mar leeg! De eigies waren vort.

Ik wete niet, woar ze blieden binnen. Er bin katten genoeg in de buurt. Er bin ok kri'jjen zat, die wel een eigin lusten. En wat er 's naas veur ongedierte in de struken ommespoekt, ik wete het niet.

Mar tóch kan 'k de gedachte niet van me ofzetten, dat jongen er de haand in had hemmen.

Wi'j waren in onze skoelejoaren gien hoar beter. Wi'j trokken er ok op uut, as het veurjoar was, de laanden in, op zuuk noar nusten. Noar nussies van zangvoegelties? Niet derekt!

We hadden een onderwiezer op skoele, die eierzuker was in hart en nieren. Hi'j kon er hiele verhalen van vetellen. Hoe de kiewiten van het nust vleugen, en hoe hi'j as skoelejonge, geboren in het Friese laand, het eierzuker leerd hadde. Kiek, as hi'j zokke verhalen veteld hadde, dan gingen wi'j er noa skoeletied ok op uut. Wi'j loerden ok noar elke kiewiet, en wi'j zochten ok om zien nust, mar wi'j vunnen dat nust niet. En dan duurde het niet lange, of het zuken begon te vevelen, wi'j keken niet meer noar de grond, mar we zochten het hoogerop, in de toppies van de homen, woar de eksters heur nusten bouwd hadden. We klommen tegen dikke stammen de hoogte in, we woagden ons op dunne takkies, en zo kwammen wi'j ok mit eier thuis, al waren ze dan niet van een kiewiet. De grote meensken moedigden ons an. „Die rot-eksters, ze vreten de piekens op!”

Mar niet altied laggen er eier in zoe'n eksternust. Het gebeurde ok veake genoeg, dat de hiele klimpeti'j veur niks west hadde, en dat de woaghals mit lege haanden noar beneden kwam.

Dan waren de nussies van de kleine voegelties an de beurt. Van de liesters en de vinkies. Of van de musken. We stonnen er bi'j, as de grote meensken de geuten skone meakten, en de pannen op-skeuven, om er de eigies onder weg te healen. We zaggen ok, dat er genoeg groten waren, die de jonge voegels noar beneden smeten, omdat het zoe'n smerige boel op het dak was.

Onze meester bedoelde het goed. Hi'j vetelde zien verhalen niet, om van ons streupers te meaken. Netuurlik niet. Mar hi'j skeut in ien ding tekort. Hi'j was niet bi'j machte, om ons dudelik te meaken, dat er veskil bestoat tussen een kiewiet en een liester. Hi'j vetelde ons niet, woarom a' j' een kiewietnust wél, mar een vinkenust niet uufhealen mnchten.

Doarom is dat ok altied een grote vroage blieden veur.

Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Zundag 12 meië moterrésen in Noordwolde!

In: Friese Koerier 10 mei 1957.

„Friese Koerier“ 10 mei 1957.

Stellingwerfse riempies
Zundag 12 meië:
284 / moterrésen in
Noordwolde!

*Zundag goan we noar Noordwolde,
Want dan wordt er lekker reesd!
Zundag goan we noar Noordwolde,
Want dan is het moterfeest!*

*'k Was een kleine skoelejonge,
Toen ze veur de eerste keer
Reesden. Eerlijk woar, mien tonge
Klapte van niks anders meer!*

*Tjonge jonge, 'k zie de plaggen
Nóg wel vliegen deur de locht!
'k Zie de starter nóg wel vlaggen!
'k Zie ze slippen in de bocht!*

*'k Heur de moters nóg wel knetteren,
Zwoare klasse! Boem en bam!
• En de lichten heur ik spetteren!
Allemoale vuur en vlam!*

*'t Is al zovuu joaren leden.
'k Kieke 't nou wat aandens an.
Mar — d'r wordt nóg altied réden!
Eerlijk om de ere streden!
Zundag! We goan henne, man!*

JOUK.

„Stellingwerf” 26 april 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LV.
Stilte.

142.

De Poasdeagen bin weer vebi'j en hóe! Een stroalende locht over een wereld, die wied en zied boordevol zit van ni'je krachten en ni'j leven, een wereld van zingende voegels en blujjende bloempracht.

Bi'j de buren hadden ze uut-van-huzers. Meensken uut de grotestad, uut de drokte van het vekeer, uut de jachtige hoast van het zeakenleven. Meensken, die dag in dag uut om heur henne niks anders zien, as dikke brokken bakstien en beton, of ze nou op de stroate lopen, of dat ze op heur keamertien zitten, vuuf of zes of tien meter boven de grond. Meensken, die tunieren in een bloempot, en zonnebeaden op een tocht-balkon.

Ik ston aachter 't huus, en ik luusterde noar de stilte van de Poasdag, woarin allient wat voegelties kweelden, en nou en dan, verder weg, kienderstemmen klonken.

Toen kwammen zie ok buten, die uutvanhuzers. Ik was neskerig, hoe ze dit nou vunnen, die stilte van het plattelaand.

„Meneer”, zeden ze, „voor een dag is het wel mooi, maar om hier te wonen, nee! Misschien houden we 't een week vol, maar dan gingen we dood. En wat ons opvalt, nou is het hier al zo stil, en men hoort ook nog nergens een radio spelen”.

Kiek, ze hemmen een half uurtien buten zeten, en toen hemmen ze de auto pakt en bin vortreden. Woar ze henne west binnen weet ik niet, mar in elk geval wel noar een plak, woar meer drokte was en meer vetier. Tegen de oavend bin ze weeromme kommen.

Woarom ontvlochten disse meensken de stilte? Ik weet het niet. Miskien ineakt het heur wel bange.

Ik bin op het plattelaand geboren en getogen. Ik bin ok wel eens een dag of wat in de stad west. In de drokte. Ik vuulde me d'r niet thuis. Alles kwam op me of. En a' 'k dan weer thuis was, kiek, dan ha' 'k weer eens even tied veur mien eigen gedachten.

Zollen die meensken uut de stad, zollen die miskien bange wezen veur die eigen gedachten, omdat ze ze niet kennen? Zollen ze bange wezen veur de diepere gevulens, die in een meenske noar boven kommen op zoe'n stroalende Poasdag? Ik weet net alweer niet.

Het is miskien wel slim olderwets, mar as ik eens een gedichtien lezen wil, dan pak ik dat hundellien van Gezelle:

O lrinklende winklende waterding,
met 't zwarte kabotseken aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijvend op 't waterke gaan!

Dat schreef Gezelle precies honderd joar leden, mar ie kun disse man vandeage de dag in gedachten deale-zetten an een petgat in de Westhoek, in de stilte van het laand, en de skrieverties op het weater antwoorden het nóg:

Wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zo hot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nóg,
den heiligen Name van God!

En in disse zelde weilaanden kon het west hemmen, woar Gezelle skreef:

Mij spreekt de blomme een tale,
mij is het kruid beleefd,
mij groet het altemale,
dat God geschapen heeft!

Of in een aander gedicht:

Als de Ziele luistert
spreekt 'et al een taal dat leeft,
't lijzigste gefluister
ook en taal en teken heeft.

Kiek, dat er nog eens een Stellingwerf was, die zó veur zien laandskop eupenston, en het dan in Stellingwerfse dichtriegels op papier zette, dát is iene van de grootste weansen van

Friese Koerier

... 3 mei 1957 ...

283 / **Stellingwerfse riempies**
An 't kenoal

An de kaant van 't kenoal,
woar gele dotters blujjen,
en allemoal
pinkster- en peerdebloemen grujjen,
zit ik wat in 't grôs te dromen.

*

Kleine golvies stromen
kabbel-de-babbel vebi'j,
zonder hoast.
Een zoel wientien bloast
om en over mi'j.

*

Op het weater ligt de zunne;
over de laanden ligt de zunne;
tegen de hemel stoat de zunne,
Iel en dunne
drieven wolkies hoge
in de locht.

*

Een leeuwerik, in zien vlocht
hoast onzichtber veur 't oge,
lat lange trillers heuren
van bliedskop en van gelok.

*

In die wereld van kleuren
komt het skip. Drok
hakke-puft de moter
mit de zwoare vracht.
Eerst klein, dan groter,
glidt het langzem vebi'j.
Er stoat een man an het stuurrad;
hi'j lacht,
en hi'j groet noar mi'j.
Ik stikke
gien haand op, dat
is zoe'n mujte; ik nikke
goeiendag — goeie voart.

*

Doodbedoard
glidt het verder. Allient de moter
slat nou en dan
over. Woarom is die niet groter?
Wat mekeert er an?

*

An de kaant van 't kenoal
zit ik weer allient. Het skip is vort,
en er blieden allemoal
vroagen: zol die reizje lange of kort
duren?
Woar zol ie henne goan?
En hoevule joaren,
of moanden, of miskien mar uren,
zol de moter het kloaren? . . .

JOUK.

In: Stellingwerf 17 mei 1957.

.. Stellingwerf .. 17 mei 1957 ..

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LVII.

Moterrésen.

144.
Jonge jonge, ik wete het nog as de dag van gister!

Wi'j waren van die skoelejongen, toen dat moterrésen veur de eerste keer in Noordwolde hullen worde. En reken mar, da' we 'op het plein, en in skoele en thuis naargens aandere over proatten!

Deagen van teveuren zatten we 's oavends al op 'e renbeane, om te kiekien, of er ok goenen an 't oefenen waren, en dat wol wel eens zo treffen, want ok in die deagen waren er al Stellingwerfse rieders die het eens peberen woffen.

Nou, die eerste keer, wi'j netuurlik mit de neuze veuran, eerst in die bocht, dan in die, dan an de start, overal waren we d'r bi'j. We zaggen grösplaggen vortstoeven en we geneuten. We zaggen de moters veb'i'j resen op de rechte enden en het meakte ons opgewonnen. We zaggen ze deur de bochten glieden en we stuurden mit. De locht van benzine die over 't veld hong, trok ons in de neuze en in het heufd. Het lewaai van de moters dreunde ons in de oren en onze kleine harties bonsden. En as er iene over de kop ging, dan wa' we pas hielemoale malteapel!

En de volgende dag was het onze beurt!

Op onze olde karregies reden wi'j in de rondte. We stonnen stille an de start, om te kiekien, hoe de gröszode d'r uut ropt was, deur het geweld van de gierende achterwielen. We stapten of bi'j elke bocht, die zwart en dood was, een droevige

herinnering an al dat leven, en al die drokte van gister.

Dat was de eerste keer. En er zullen wel olderen west wezen die heur heufd skuddet hemmen. Harddreaven, doar was de beane veur, mar niet veur disse brullende monsters. Dit kon nooit goed kommen. Mar zie hadden op het vekeerde peerd weddet! Joar in, joar uut, bin disse wedstrieden weeromme kommen. Joar in, joar uut is de deelnoame groter worden, kwam er meer volk.

Ik hebbe eens in een boekien lezen, dat de Stellingwerfer over 't algemien niet vule durf het, niet vule ondernemingsgeest. Dan het die skriever grif niet docht an het bestuur van disse vereniging. Het was een woagstok, om dit te ondernemen. Mar dat woagstok is riskeerd. En het is insleugen! Het slat nóg in, elk joar weer!

Nou rieden er al Duutsers op de Noordwolder beane. Nou kommen er al 5500 meensken. Dat dee Stellingwerfse durf en Stellingwerfse ondernemingsgeest!

Nou wi'j durfden ok wel. Noa die eerste vekenning van het veld, stonnen wi'j ok noast mekaander an de strepe. En doar ging het henne. Trappen man! Nou, ik weet niet, a' j' 't ok wel eens pebeerd hemmen, mar het vaalt niet mit!

Wi'j traptien, of ons leven er van ofhong. En onderfied hullen we toch nog altied ien oge op 'e weg, want er kon eens iene van het bestuur ankommen, of iene mit een zwarte jasse an, en een glatte pette.

En in onze skoelejoaren waren zokke terreinen ók al veur de jeugd vebeuden. Woarom? Omda' we wel eens een poaltien knapten. Omda' we de slootwallen intraptien. Niet mit opzet, mar bi'j ongelok. Of ok wel eens in een al te overmoedige buije.

Het zal een peerd deagen noa dat eerste moterrésen west hemmen. Wi'j waren weer op het veld. Wi'j hullen weer een wedstried. Veuroverbeugen op het stuur. De kettens kreakten. Ik weet het nog best. Ik lag veur. Het was op 'e oostkaant, krapan in de veurste bocht. Ik loerde even skieve achteromme. Vier, vuuf man zatten me op 'e hakken. Ik roamde de trappers nóg harder noar beneden. Ik kon me niet veurstellen, da' 'k het winnen zol. Ik was niet vule gelok wend. Ik poestte as een olde tramlokemetief.

En toen gebeurde het! Langzem zakte de fiets in mekander. Het fream hadde het begeven.

Dat was de troosteloze ondergang van een olderwese damesfiets, de eerste fiets van Jan Aarm Ongelok, huusnummer ... 13!

STELLINGWERVER FRIESE een; Oan Jan Aarm Ongelok.

In: Stellingwerf 17 mei 1957 (Ingezonden).

INGEZONDEN.

Oan Jan Aarm Ongelok.

(Naar aanleiding van zijn stukje
over nussies).

De ljip helpt de boer to buorkjen,
De boer helpt de ljip to libjen.

De klyster sjongt en ropt : Wéz' wiis,
En sjong dyn Skepper tank en priis !
Dus helpst de boer, dus helpst de ljip,
Meist' wurde wiis, meist' wéze liep.

Een Friese Stellingwerver.

17 mei 1957

In: Stellingwerf 31 mei 1957.

31 mee 1957

145

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LVIII

Een Friese Stellingwerver.

As jim de kraante van de zeuventiende goed lezen hemmen, dan hemmen jim doar onder „ingezonden” een stokkien antroffen, dat spesioal veur mi'j bestemd was. Het was een klein gedichien, mit doarboven „Oan Jan Aarm Ongelok” en het was skreven noar anleiding van mien stokkien over „nussies”.

Het gedichien was skreven in het Fries, en al is het zo, da' 'k in mien dease doen niet veur een peer woorties Fries uut de wege goa, ik hebbe dit stokkien toch wel een keer of tiene overlezen, veurda' 'k goed in de gaten hadde, wat de skriever d'r mit zeggen wol.

Ik wil wel eerlik wezen en vetellen, dat dit Friese gedichien mi'j goed doan het. Het is altied plezierig om te heuren, da' j' lezen worren. In de regel zwiegen de lezers as doofpotten. Wat dat betreft, ku' j' beter op 'e plaanken stoan, dan wordt er in elk geval klapt, of ie worren uutfluiten, mar ie heuren wat!

Het gedichien was ondertekend deur „Een Friese Stellingwerver” en doar wo' 'k het nou eanlik eens even over hemmen.

Wat is een Friese Stellingwerver? Veur mien gevuul is het iene, die in de Stellingweryen woont, die er miskien ok wel geboren is, mar die Fries proat, die hem (miskien) ok wel Fries vúult.

En nou bin er netuurlik lezers, die deanken : „Ah!

Doar komt de eap uut de mouwe, doar is Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13, en die zal disse man eens even flink op 'e vingers tikken. Die zal hem vetellen, dat de Stellingwerven veur de Stellingwerwers binnen en dat er netuurlik desnoods ok wel een aander mag kommen wonen, mar dat die aander dan de plicht het, om zo gauw mogelijk Stellingwerfs te leren en het te proaten ok. Dat wordt een lekker bekvechter'igien, doar ku' we een week of wat plezier van hemmen, want dat goat netuurlik hard om hard!”

Mar wie zo deankt, die komt bedreugen uut. Want we moen in de eerste plak nuchter de feiten bekieken. We moen noagoan, hoe de verholdings in de Stellingwerven liggen. En zélfs Jan Aarm vliigt er niet in, deur te zeggen : „De Stellingwerven veur de Stellingwerwers ! Jeag de aanderen er uut !” Wie zo riddeneert, die begoat een kollesoale blunder. Want het goat er niet omme, om aanderen wat of te dwingen, of om ze een jok op 'e skolders te leggen. Het goat er niet omme, om de Friese Stellingwerwers Stellingwerfs te loaten proaten, of om de Klonioalen in het Oosterse Veld heur taal te leeren. Het goat om het behold van het Stellingwerfs veur de Stellingwerwers !

Dit liekt me een geskikt plak, om eens wat te vetellen over een onderzuuk, dat de Fryske Akademy vleden joar hullen het onder de skoelkiender van hiel Frieslaand, dus ok van de Stellingwerven. An alle skoelen bin liesten toestuurd en de onderwizers bin gelokkig wel zo vrendelik west, om die in te vullen.

Uut al die gegevens het meneer K. Boelens uut Franeker een uutgebred overzichtte soamensteld, waar ik hier mar even een hiele kleine greep uut doe.

In Weststellingwerf waren 2552 skoelkiender. Doarvan proatte 90 % Stellingwerfs, 15 % Nederlaands en 10 % Fries. Dat is mitmeakaander meer as 100 %, mar d'r waren netuurlik ok kiender

die twee tealen gebruiken.

Ooststellingwerf vedeelt de skriever in twee gedeelten. Allereerst de dorpen Bekoop en Ni'jbekoop, Makkinge, Else, Langedieke en De Fochtel, mit 91% Stellingwerwers, 14 % Fries-proaters en 5 % Ned.

↳ ofhandig te maeken.

En dan kommen apart : Appelske mit 71 %, Haule 70, Oosterwolde 61, Ravenswolde 57, Donkerbroek 16, Haulerwiek 6, Waskemeer 4 % Stellingwerfs.

Dat is de hoek van de Friese Stellingwerwers. Appelske het er 29 %, Oosterwolde 33 %, Donkerbroek 85 % !

Wi'j hoeven doar de ogen niet veur dichte te doen. Mar we hoeven er ok de biele niet veur op te pakken.

Ik bin allient mar bliede, dat een Friese Stellingwerver tóch de stokkies leest van

Jan Aarm Ongelok, huusnommer . . . 13 !

JOUK, Stellingwerfse riempies; Vioelties.

In: Friese Koerier 1 juni 1957.

1 juni 1957

285

Stellingwerfse riempies

Vioelties

Vioelties, mit bliede gezichies,
Stoan overal, in alle tunen.
Gelen, blaauwen, poarsen en brunen,
En ze zeggen allemoale gedichies.

Ze zeggen gedichies van de zonne;
Ze zeggen gedichies van de wiend;
Ze zeggen gedichies van een kiend:
Van blinderties, teer en dunne.

Ze wiezen allemoal' noar het zuden;
Ze wiezen allemoal' mit een lach;
Ze wiezen allemoal' naar de dag,
Om Gods Wonder ons an, te duden.

Ze zeggen allemoale gedichies,
Mar de meensken, die vestoan het niet.
En de meensken, die hemmen gien tied
Veur lachende, bliede gezichies....

JOUK

1 juny Fiskertiid

(in ûngewoane reportaezje)

Ik woe net lykas forline jier
Petearje ûnder wetter,
Mei beide fuotten op 'e groun
Like my diz'kear better.

Sadwaende gong ik op 'e sneup
Nei in fisk-reportaezje
En bilânne noch al ûnforwachts
Yn in fiskark-etalaezje.
In slútangel naem fuort it wurd,
Hwat wie dy dochs op 't skik,
„Strak wurd ik”, lake er út elkoar,
„In angel út ien stik”.
In reachfyn fûgeltermsnoer
Koe him ek net bidimme
En rôp: Ik sil mei hoek en pylk
Aenst gau wer hearlik swimme.
In fiskersstuoltsje sei: „Ik bin
Om rêstich op to sitten”.

„Hwerom de fisk”, wie syn biskie,
Ek net mei rêst to litten?”
„Hwat ofwaeid praet!” ornearre doe
In netsje yn 'e sinne,
„Bigrypstou net, dat dou en ik
Dan ek oerstallich binne?”
De keapman hie it lêste wurd,
Priuzge syn spullen oan,
Mar „Bûter by de fisk”
Klonk troch de mikrofoan.

Doe ried de reportaezjewein
Rap troch in hikkedaem,
Omt hja by 'n gaedlik kouwe-aei
Yn 'e bidarring kaem.
De koarste oan kant. hwat wrikke en sa
En as in fisk sa soun
Kronkel doe in farske wjirm
Moat hastich út 'e groun.
Hy sei: Mynkear, wol jo ús nocht
Sa gau al wer bidjerre?”
„Jê”, sei ik, „oer de fiskerstiid
Woe 'k graech jou oardiel hearre”.

„Dat sit sjesa”, sei doe de wjirm,
By 't fé binn' lulke bollen,
Mar fiskers, dy't echt fiskbloed ha,
Binn' wreder noch as mollen.
Se brekke ús as't nedich is
Soms staf en af de nekke,
Wylst s'ús dan knoffelich en rou
Oan skerpe heakken stekke”.
Biskamme kroaske ik doe mar ôf,
Wy rieden yn in tel,
Hwat is it lûd, dat wierheit hjit,
Faek akelik en skel.

Ik makke doe noch ta bistút
In praetsje mei in maits
En fleure alhielendal wer op
Fan dy har bliere laits.
„Ik siz jo, reportaezjeman,
Gjin raerder guod as minsken,
Dy't ús yn 't wiffe iersk birstean
Net folle goeds ta winsken.
Mar' op dit stuit binne der grif
Soe'k sizze, withoefolle,
Dy't ús oanbidde en as't moat
Wol djûr bitelje wolle”.

Sa, nou myn koarte kommentaer
Foar fiskers, dy't dit lêze:
Lit elk strak op 'e fiskejacht
In bytsje minske wêze.

EVERT JANS.

1-6-57
F. Koerier

ps. J. Veenstra, hantf. Jubbega
Dadde Sluis

De Visker

286
(Veur Evert Jans,
noar anleiding van
zien gedicht:
„I juny Fiskertiid“.)

't Was op zoe'n mooie juni-morgen,
De zonne lag nog op 'e grond.
Doar ging de visker, zonder zorgen
Op stap, en keek de wereld rond.

Hi'j heurde voegels tierelieren;
De koenen leupen in het laand;
Er blujden weaterviolieren,
En bonte bloemen an de kaant.

Hi'j keek eens noar zien mooie hengel,
Die an het fietsream vaastezat;
Hi'j dochte an de pot mit pieren,
Die diepe in de tasse zat.

Hi'j vuulde in zien linker buse:
Doar was het lekk're stokkien deeg.
Hi'j was vol moed, en vol vedusie,
Dat ie ze wél te grazen kreeg!

De zunne was zien klim begonnen,
En skonk mar, skonk mar, zuver gold,
Uut hieltied, hieltied ni'jfe bronnen.
— Zien skepnet worde riek'lik old.

Hi'j zocht' een plakkien an het weater;
Het lag er diep' en toam'lik bried.
Een ente vleug mit luud gesneater
Op, tussen dichte pollen riet.

Hi'j nam zien hengel en zien hoake,
Zien snoer, zien deeg, zien pierepot.
Het raanke riet, dat ston te roesen,
Een skrievertien skreef Lof an God.

Hi'j zee gedichten van Gezelle,
Eerst in hemzelf, dan hardeop.
Een leeuw'rik, onder de bedrieven,
Steege noar Gods Hoge Hemel op.

„Mij sprekkt de blomme een tale,
„mij is het kruid beleefd,
„mij groet het altemale,
„dat God geschapen heeft!

6-5-57
1-0-1
Hi'j nam zien hengel en zien hoake,
Hi'j leegd' op 't laand zien pierepot.
Hi'j gunde disse kleine dieren
Een aander en een beter lot!

Hi'j het nog uren deale-legen
In 't grös omtrent de lege wal.
De leeuw'rik is wet tien keer stegen,
De bloemen blujden overal!

„En?“ vreug men, toen ie eind'lik
(ihuuskwam.
„Een rieke vangst, en best voldoan!“
Mar toen men 't lege zakkien opnam ...
Niet iene het de Zin vestoan ...

JOUK, Stellingwerfse riempies; Appelske, juni 1957.

In: Friese Koerier 20 juni 1957.

"Friese Koerier" ... 20 juni 1957.

288 / **Stellingwerfse riempies**
Appelske, juni '57

Het weer is waarm, de zonne braandt.
Het folk trok allemoal' noar „buten“.
Het ligt te stoven in het zaand,
De blote roggen rood vebraand,
De aarms, de halsen en de kuten ...

De kiender bin an 't speulen west.
Nou bin ze nu, doen niks as zeuren:
„Nog iene ijsko, da' 's veur 't lest“,
En Vader zucht, en deankt de rest,
Afijn, het moet mar weer gebeuren ...

De knienen kreupen in de grond:
't Is allemoale drokt' en leven.
Er fladderen ies-pepierties rond,
En alles kroelt er keakelbont,
En Moeke veegt de troanties even ...

Mar toch — zoe'n mooie junidag,
Wat het het folk een protte wille!
Wat een plezier! Wat een gelach!
Wat een vetier! Koman, het mag!

Zeg Kritikus, zeg hol je stille!

JOUK

In: Stellingwerf 21 juni 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

146

LIX.
Waarm.

Stellingwerf 21 juni 1957.

Toen we vleden joar zoe'n minne zoemer hadden, toen zegt mien buurman tegen me: „Jan,” zegt ie, „de meensken vepesten de wereld!”

Nou, wat doe ie in zoe'n geval? Ik nikte. Miskien wel, omda' 'k het een klein beetien mit hem iens was. Mar veural, omdat het me beni'jede, wat er meer achter weg kwam.

„Vroeger”, zegt ie, „vroeger, toen ha' we zoemer as 't zoemer was, en winter in de winter. Mar nou is 't niks meer. De winters niet meer, en de zoemers niet meer. En wat ik je vetelle: dat komt van al die vliegtugen! Die zitten elke dag bi'j honderden in de locht, en dat worren allemoale trillings, die de gewone gang van zeaken in de warre jeagen!”

Ja, wat mos ik doar op zeggen? Ik hebbe tenslotte mar een beetien vestaand, en van trillings en zokke dingen wee' 'k hielemoale niks of! Behalve dan de skrikdroaden, mar da' 's een aandere kwestie, donkt me.

En trouwens, ik hadde krek een peer deagen eerder in de krante lezen, dat de atoombommen er miskien wel wat mit te meaken hadden.

En nou is 't weer zoemer! En het zunnegien stoat an de locht, en de voegelties tierelieren in de bomen, en de bloemegies blijjen, en de eerdbeien riepen, en mien huurman — dezelve! — stoat 's morgens om vier ure op, en hi'j waarkt tot 's oavends an donker toe, en hi'j proat mit gien woord over vliegtugen, die de wereld vepesten.

En in de kraanten lees ik van A-bommen en H-bommen, mar mit het weer hemmen ze van 't joar zeker niet te meaken, temenen, dat stoat er niet bi'j.

Kiek, zo is een meenske. As het slecht goat, zocht ie een reden, een oorzeake. Mar goat het goed, hujt het best en grujt het best, dan nemt ie alles zonder slag of stoot veur zute koeke an. Doarom is een meenske zoe'n ondankber ding!

In onze skoeljoaren waren er nog gien A- of H-bommen, wel vliegtugen, mar waarme deagen waren er ok! Jonge, a' we dan 's middes noar skoel leupen, dan ha' we d'r niet vule zin in! En a' we ienkeer in 't baankien zatten, dan was 't nog minder. Eerst begon het broekien te plakken, dan leuten de vingers of, dan kriebelde 't je op 'e rogge, dan begon ie wat te doezen en te dromen, en dan kree' j' een uutbraander! Dat hulp vuuf minuten, en dan ha' j' weer iene vediend, mar die ging an je vebi'j, omdat de meester het ok te kwoad kregen hadde. Hi'j dreutelde wat in 't lekoal omme, hi'j keek eens op 'e termometer, hi'j zee: „Jonges, 't is waarm”. Nou, wi'j aliemoale nikken vanzelf. „Wi'j doen de skriften mar dichte”, zee-d-ie. „Jim kriegen allemoale een pepiertien van me en dan za' 'k een peer sommegies op t' bord skrieven.” Wi'j kregen het pepiertien, hi'j skreef vuuf dikke kanjers op 't bord. Wi'j ploeterden, zonder risseltoat, hi'j nam zien stoel en rookte een sigarete.

Wat zeg ie? Was het zo? Dan hemmen jim een aandere meester had as ikke! Wee' j' wat onze meester dee? Op zoe'n waarme middag? Hi'j nam een boek. Een mooi boek. Een spannend boek. Hi'j ging veurlezen. En hi'j kon het, onze meester! Wi'j luusterden mit zeuven peer oren! En wi'j zaggen niet, dat die man een minne middag hadde. Dat ie bek-of was, as ie eindelijk ophul. Dat he' 'k pas vule leater in de gaten kregen. Nog wel bedaant, meester!

As de skoel uutkwam, gingen we noar 't hujlaand. We ploeterden mit. We harkten, we vorkten, En we dukelden bats! veurover in een opper. We dronken koffie uut de grote ketel, we atten brood uut de blaauwe haandoek. Dat smeakte anders, dat smeakte beter as thuis!

En de volgende morgen gingen we weer noar skoel, opgeruimd en bliede. Behalve dat iene kleine jongien, mit die dikke bloaren op 'e aarms. Hi'j durfde amper te lopen, want de hiele skolders deden hem zeer!

Het was....

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Stilte.

In: Friese Koerier 15 juni 1957.

"Friese Koerier" 15 juni 1957

Stellingwerfse riempies

287

Stilte

Wie onder stille bomen
te dromen
ligt,
en iekhoorns in de kronen
heur vetonen
zicht,
wie deur de dichte dennen
de wiend heurt goan;
die mag de milde stemme
van God
vestoan.

JOUK.

Het nieuwtje van de week!

In: Het Westerkwartier 6 juli 1957.

Het Westerkwartier ... 6 juli 1957 ...

Het nieuwtje van de week!

168.

(Uit een advertentie: „Te koop aangeboden: jongensfiets, 6—10 jaar“.)

Wanneer men d'advertenties leest,
Die dagelijks de kranten vullen,
Dan kan men met een fijne geest,
Van heerlijk-pure onzin smullen!

Wat zegt U van de jongensfiets,
Die 6 tot 10 jaar oud moet wezen?
't Is enkel roest en verder niets,
Dat zult U zeker met mij vrezen!

Wat zegt U? Is 't niet zo bedoeld?
Duidt deze leeftijd op de berijder?
Heus, 'k heb 't óók wel aangevoeld,
Maar 't stemt mij nochtans weinig blijder.

Je wordt in dit soort stijl getraind.
Er elke dag mee overladen.
Wie zegt nog wat hij wérk'lijk meent
Je moet maar raden, stééds weer raden!....

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok LX. "De toegang tot den spoorweg is verboden".

In: Stellingwerf 12 juli 1957.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
147 JAN AARM ONGELOK.**

LX.

„De toegang tot den spoorweg is verboden”.

„De toegang tot den spoorweg is verboden”. Ja, zo ston het er, donkt me, krek op. Op dat bortien bij de Trambrogge en iene noast het postkantoor, en a' k me niet vezinne ok iene op 'e Oosterstreek, en zien kameroad in de buurt van de renbeane, an weerskaanten van die mooie bocht in de lijn, aachter de olde smederijje en de rest van de „Polle” langes.

Ja die Polle zag er toen even aandere uut as nou, die beide olde huzen bin vedwonen, veur het iene is een ni'j in de plak kommen, aachter de tramlijn is niet weer bouwd. Zo goat het in de wereld. Alles veraandert. De meensken, die j' een joar of wat niet zien hemmen, ken ie amper weeromme. De dorpen gruijen zo harde uut de kieren, da' j' heur in dat ieder keer venijde pakkien mar krek terogge kennen.

„De toegang tot den spoorweg is verboden”. Ik vun dat altied een beetien fremd zegd. „Spoorweg” ston er. Ik dochte, dat een spoorweg, dat dat een ding was woar treinen langes deaverden. En ik miende, dat Noordwolde allient mar een trambeane kende. Mar het ston d'r toch.

Iedere dag zaggen wi'j dat bortien wel. Temenen wel iene d'r van. Die bij de olde trambrogge was de veleidelikste. Doar ko' j' zo gauw even over noar de aandere kaant-wippen. En het was er lekker geveerlik ok. Elk ogenblik kon er een pelisieman om een hoek te veurskien kommen, en dan zat ie d'r bij!

D'r bij? Niks heur! A' j' jonge bienen hadden niet. Dan zett' ie het mar op een lopen, de sokken er in, wat healen kon! Mar ien keer he' k toch de skrik van mien leven kregen. Ik kwam bij 't postkantoor weg, en ik wol even noar de aandere kaant, en dus dee 'k wat alle Noordwoldigers deden as er gien pelisie op 'e brogge ston: ik nam de trambrogge. Ik stapte niet of, nee, ik nam hem op 'e fiets. Mar nou zu' j' ok nog wel weten, dat er van die lezere beugels noast de lijn stonnen, en krek op het moment da' k de eerste nemen zal — een pelisie! Afijn, ik worde vanzelf wat zenewachtig en een klein slingertien was al genoeg: tjoep! op 'e kop in de Voart. Noa die dag hebb' ik altied vochten veur de demping van dat gat. En dat hemmen alle Noordwoldigers mit me doan, nou al vuufentwintig joar laank, en altied mar weer hemmen ze mit de voest op 'e toafel sleugen, en doaromme is er ok al zoe'n ende dichte kommen. En 't aandere stok ligt ok al dreuge, he' k vleden weke wel zien.

Mar om op die borties terogge te kommen, noast het postkantoor ston d'r ok iene. A' j' de ogen dichte deden en ie leupen dat ding stomweg vebij, dan kwam ie krek presies op 'e Koemaark uut. Dat was wa' j' numen een skoelepattien.

A' j' groot binnen, dan vraag ie je of, waarom as de kiender altied zokke patties opziken. Niet, omdat ze makkeliker binnen. Ok niet, omda' j' vlogger kunnen. Mar allient, omdat kiender de weg van de mieste weerstaand kiezen.

Ik wete niet, of die borties er nog ston. Miskien wel. Miskien ok wel niet. Miskien bin ze wel deuroest. Miskien bin er ok wel weer ni'jjen dealezet. Want dat borties pleatsen, dat zit de Nederlanders in het bloed. „Vebeuden dit” en „Vebeuden dat”. Overal ston ze. Naargens trekt een meenske hem d'r meer wat van an. Het is gewoonte worren. Zol d'r gien oplossing wezen?

Stellingwerf 12 juli 1957

Een peer weken leden zat ik op een lezing. En de meneer die het woord hadde, die was dirrekteur van een groot park. „In ons park”, zee-d-ie, „was een meertien, en dat was een bruidplak veur alterhaande soorten weatervoegels. Mar het was ok een zwemgelegenheid veur de jeugd uut de stad die vlakbij ligt. Grote borden mit „Verboden te zwemmen!” hadden absoluut gien uitwaarking. Toen he' we een klein entien verderop een grote viever meakt. En toen die kloar was, toen he' we bij het voegelmeer een bord zet, mit een ente en doaronder: „Dit water is van ons! Dat van jullie ligt honderd meter verderop!” Noa die dag he' we nooit weer een zwemmer in ons voegelmeer had.”

Toen kwammen al die olde borties weer terogge in de herinnering van Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

„Stellingwerf... 2 aug. 1957...“

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

148

LXI.

Het deuzien.

Het deuzien is iene van die belangrieke kleine dingen, die 'k uut mien skoelejoaren weg mitdreugen hebbe, in mien heufd of in mien harte, dat loa' 'k an de dokters over, en die dan soms floep! even weer noar boven kommen in je gedachten.

Dat kleine Erdaldeuzien! Ik wete 't nog best. Ik hadde zoe'n ding. En ik hadde ok een spieker en een heamer. Ik legde het deuzien zonder deksel op de drumpel van de baansedeure. Ik zette de spieker mooi in de midden er'op. Ik sleug keihard mit de heamer op de spieker. Temenen, ik was 't van plan, mar ik sleug er noast. Toen ha' 'k een blauwe neagel op 'e doem, dat was alles.

Of 't ok zeer dee? Ik deanke 't wel, mar zeker weten, nee. Ie moen rekenen, in het leven van een kleine Ongelok kommen zovule pienlike ogenblikies veur, da' j' ze niet allemoale onthollen kunnen.

Afijn, ik zette de spieker opnij op zien plak, en ik sloa nog harder as de eerste keer. En... ik sloa hem dwars deur het deuzien henne, keihard in de drumpel. En nou meug ie Jan Aarm Ongelok hieten of ikke, mar in 't hiele huus gien knieptange te vienen.

'k Heb dan ok derekt een aander deuzien opzocht. 'k Heb 't niet weer op 'e drumpel pebeerd, mar op een bakstien. 'k Heb me niet weer op 'e doem sleugen bovendien. En toen 't veur mekaander was, toen zat doar onder in dat deuzien een klein gat. Deur dat gat hē' 'k een touwgien steuken. In dat touwgien hē' 'k een lussien legd. Deur dat lussien hē' 'k een stokkien drokt. En toen was ie kloar!

Wie was kloar? Och, dat Erdaldeuzien, da' j' achter je an trokken noar skoele toe, huppel-dehuppel de weg langes. Dat rolde zo gezellig en het was ok een ding mit opvoedkundige weerde, want zokke deagen kwam ie steevast op tied in skoele. Hoe harder a' j' leupen, hoe beter as ie jommes rolde? Jim kennen hem netuurlik ok nog wel. Jim hemmen hem ok wel had en ok wel meakt. Jim wollen miskien ok nog wel eens zo de weg langes. Mar het stoat zo gek, hē? Dē meensken konnen wel eens deanken, da' j' niet goed wies waren. En dan moe' j' 't netuurlik niet doen.

Mar mit dat deuzien ko' j' ok nog wel wat aandere doen. A' j' een fiets hadden en een peer hielesliekies en een peer kniepers, dan peuterd' ie dat hiele gevallegien op de ien of aandere meniere an 't veurwiel, en dan ha' j' een motor. Nou waren die hielesliekies en die kniepers het bezwaarlikste niet, mar die fiets... ja, dat geef ik toe.

Tjonge, wat ging het er om weg, a' we dat goed in 't zin hadden. Eerst iene, mar dan twee of drie van die dingen in 't rad, kreaken en reatelen van heb ik jou doar!

Wee' j' woar mi' disse dingen weer in 't zin skeuten? Op 'e Prikkedam! Want doar begriep ie pas goed, wat lewaai betekent. As er moters waren, die gien geluud gaven, as ze zo veur je langes vleugen, zonder da' j' wat heurden, dan mos ie eens kieken, hoevule meensken as er dan nog op die Prikkedam kwammen. „En een stok geluud!“ is het gezegde.

Dan is het ok gien wonder, dat wi' van wat lewaai hullen. Da' we mienden, da' we ok al zowat in Assen zatten. (Want de Prikkedam beston toen veur ons nog niet).

'k Heb mar ien keer een ongelok hullen mit zoe'n ding. Toen vleug het hiele rommeltien d'r of, tussen de spieken. Twee of drie keer bin 'k over de kop gaan, doar bleef het bi'j. „Geveerlik spul!“ zeggen de meensken. Mar ik bin in elk geval derekt weer overende kommen, ik hebbe 't bloed van de kni'jjen en de ellebogen veegd, de trapper rechtbeugen, en ik bin deurfietst. As er in Assen iene over de kop goat... Mar dat bin grote meensken!...

Noa onze skoelejoaren bin de bromfietsen kommen. Die hemmen het van ons ofkeken, dat moet hoast wel. Doaromme hē' 'k goeie hope, dat er leater in de geskiedenis boekies stoat: „Utwiender van de bromfiets:“

Jan Aarm Ongelok, huusnummer... 13!“

Stellingwerf 23 aug 1957

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LXII.

Lotten.

Een posien leden miend' ik werachtig, da' we zowat van 't lotten of waren, mar 't is aandere beeterd. Van alle kaanten worren je de pepierties in de haanden stopt mit ni'jje auto's en wasmesinen en tillevisietoestellen en weet ik vule wat. En ie kun gien kraante meer eupensloan, of doar stoat wel de ien of aandere grote priesvraoge in. Nou zu' j' miskien zeggen, dat een priesvraoge gien lotteri'jje is, mar me donkt, dat het er altied op deate komt, dat er duzend goeie oplossers en mar tien prieszen binnen. En dan zit ie weer in 't zelde skutien.

Ik hadde 't er lessent ok zo mit een kennis over. Hi'j het nogal vestaand van zok soorte dingen, en

ik deanke : „Jonge, loa' 'k hém eens even polsen !” Ik zegge zo tegen hem, ik zegge : „Ik dochte, da' we nou zoe'n beetien van 't lotten of waren, nou die ni'jje wet er indertied deurkommen is. Mar hoe zit dat eanlik”. Nou, hi'j begon een beetien te lachen, en hi'j zegt : „Jan jonge, ik heure wel, dat ie van de hogere poletiek nog niet vule vestaand kregen hemmen in al jouw levensjoaren. Kiek eens, miskien worde het lotten in ons laand wel hielemoale vebeuden, as . . . de Staatslotteri'jje d'r niet was. Mar die is er wél, en doar wordt zoe'n mooie sent deur het Riek uutheald, dat de hoge heren d'r niet an deanken, om hem op te doeken !”

Afijn, wi'j hemmen doar nog laank en bried over proat, mar dat doet er weinig toe, ik wol jim allient mar vetellen, da' 'k al joaren in de Staat speule. Iedere weke beteal ik mien kwartien, da' 's dartin gulden in 't joar, en ik hebbe nog nooit een sent weeromme zien. Ik kieke trouwens ok nooit op een trekingslieste, ja ik wete niet iens, welk nommer a' we hemmen. Een enkele keer vetellen ze me, da' we eigen geld hadden, of een priesien van tweehonderd gulden, mar doar hemmen ze dan mitien weer lotties veur kocht, om onze kaansen te vegroten. Nou ik viene 't best ! A' we zo deur goan, dan komt er ien keer de dag, da' we alle lotten in haanden hemmen, en dan valen alle heufdprieszen ons zomar in de skoot. Dat moet dan volgens mien berekening over zoe'n peer duzend joar wezen . . .

Het lotten zit de Nederlanders zeker in 't bloed. Wi'j deden het temenen op 'e skoelebaanken ok al. As er iene een segaredeuze weg te geven hadde, en er waren zes of zeuven liefhebbers, dan worden er eerst ok lotties kloarmeakt. En dan mar kiekien, wie de gelokkige was. 'k Heb veake mitdoan, mar 't was niet nodig west. Ik bin op die maniere nooit een deuze rieker worren.

Nou waren er in onze skoelejoaren nog meensken die zonder potlood bi'j de weg leupen. Tegenwoordig komt dat niet meer veur. Nou hemmen de

meensken het zó drok, dat ze allemoale een agenda in de buse dregen om op te skrieven wat ze wél en wat ze niet vegeten meugen, en doar heurt de mederne koegelpenne bi'j. As wi'j gien potlood bi'j ons hadden, om lotties te skrieven, dan gingen we pennegien trekken. 'k Heb veake mitdoan, mar 't was niet nodig west ! . . . A' j' langste pennegien hemmen mossen trok ik het kortste, en ging het om het kortste, dan was het langste veur mi'j.

Dat het mit lotten trouwens niet altied eerlik toegoat, hè 'k ok al jonk in de gaten kregen. Ik was nog mar een kleine ukkepuk, en ik speulde mit een kameroatien bi'j de weg, toen komt er een grote jonge langes, en die blijft even bi'j ons stoan proaten. Hi'j hadde een boekien in de haand, dat hadd' ie van de meester kregen, mar het kon hem niks skelen, zee-d-ie, en daarom mochten wi'j er omme roaden. Nou, dat leek ons wat toe ! „lene of twie !” zee-d-ie. „Wie 't goed het, krigt het boekien !” Nou zag ik toevallig dudelik, dat ie uut zien broeks-buse een toameelik laank stokkien kriet te veurskien healde, en dat in de rechterhaand op 'e rogge hul. Ik zee dus gauw : „lene” en toen mos mien kameroad wel „twie” zeggen. Afijn, ik stak om zo te zeggen mien haand al uut, om het an te pakken, mar doar healt me die grote vent doodbedeerd zien rechterhand van de rogge, en wat ligt er in ? Twie kleine stokkies kriet . . . ! Hadd' ie ons eerst loaten roaden en toen het kriet in de middendeur knapt ! En ik durfde gien mond eupen te doen. Hi'j was jommes de grote vent en ikke de kleine

In: Stellingwerf 6 september 1957.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

150. JAN AARM ONGELOK.

Nortepé. (62)

Toen 'k de „Stellingwerf“ van 23 augustus eupensleug, toen ging er even wat bliedskop deur mi'j henne. Allemoale ni'js uut Noordwolde! Lange kolommen vol: Noordwolde viert feest! Karneval in Nortepé!

Ja, in onze skoelejoaren was er ok wel eens feest. En ien keer hê' we een hiel groot feest had. Ik wete niet krek meer, wanneer as 't was, mar miskien wel bi'j gelegenheid van de geboorte van onze oldste prinses. 't Kan ok anders wezen, wie 't presies wet, die skrift het mar even. Toen was er ok een gondelvaart. En van die hiele gondelvaart weet ik mar ien ding meer. Iene veurstelling. En nou mag ik netuurlik in disse stokkies gien rekloame meaken veur een bepoalde zeake, mar ik hope, dat de uitgever het disse keer evenpies deur de vingers zicht, temeer omdat Hes er toch mit ophullen is. Doar was iene boot bi'j, die een baggermeule veurstelde, en doar ston mit grote letters op: „De Karimata heeft succes: ze baggert levertraan van Hes!“ En inples van gold, dat men juist in diezelde deagen mit de beroemde Karimata hoopte te vienen, stonnen er dan ok inderdoad flessen levertroan in de bakkies.

Wóarom is juist disse iene boot in mien herinnering bleven? Ik wete in de verste verte niet, of dat miskien de mooiste was, want ik hebbe gien vergeliëkingsmatrioal, van alle aandere gondels is gien sikkepittien achterbleven.

Miskien komt het wel, omdat het ding deur zien

6 sept
1957... Stellingwerf...

hoogte slim onhaandelber was, en er zin in hadde om ondersteboven te kiepelen. Miskien ok wel, omdat ie bovendien nog lek was ok, en de bemanning niks dee as hozen.

Ik wete ok nog wel, dat er toegelieke of temenen ongeveer in diezelde tied skoelefeest was. Wi'j mossen deur een autobaad kroepen, en de meensken hemmen geweldig om mi'j lacht. Ie moen rekenen, ik bleef mit het dikke van 't gat vaastezitten, en toen kon 'k veur de haanden niet an de grond kriegen, en achter de bienen niet. In zokke gevallen het het volk wille, dat zu' j' ok wel eens ondervunnen hemmen. Toen mossen we onder een groot eulieklied deurkroepen, mar het was er stikdonker onder en ik kon de overkaant niet vienen, en doarom dri'jde ik mar al in een sirkeltien onder dat klieid henneweer, en toen lachten ze nog vule harder. As troostpries hê' 'k een halve koeke kregen, stieve koeke. Mar d'r zat mi'j een brokke in de keel, en doarom skeut de koeke in 't verkeerde gat. Toen konnen ze veur de darde keer lachen die middag.

Die iene klasse leger zatten as mi'j, mossen zakkien-lopen. Hadden wi'j dat ok mar had, dan ha' 'k de eerste pries wunnen, want zakkien-lopen kan 'k as de beste. Dat hê' 'k de volgende dag ok tegen de meester zegd. „Nou Jan jonge“, zegt ie, „wee' j' wat? Dan zetten we je iene klasse terogge“. En veurda 'k 't goed en wel in de gaten hadde, doar was 't al zo, moe' j' deanken!

Afijn, karneval was er in onze jeugd gelokkig nog niet bi'j want dan wa' 'k netuurlik wéer het bokkien west. Wie wet, wat ze dan mit me uutpraktezeerd hadden.

Mar nou is dat karneval er wel, en as jim dit lezen, dan is 't al weer vebi'j, en och, jim bin d'r allemoale west, en ik hoeve d'r dus niks van te vetellen. Woar 'k ál wat van vetellen wol, dat is van dat „Nortepé“. Doar worde in de „Stellingwerf“ een hiel riddenoasie over geven, en doar ston beveurbeeld in, dat Noordwolde tientallen joaren leden ok wel Nortepé nuumd worde. De skriever van dat artikel zegt, dat hi'j niet veur de waarheid instoan kan, omdat op hem toen nog het stieselkissien te waachten ston.

Loaf ik disse, kloarblieklik nog slim jonge ve-slaggever dan vetellen dat disse beneaming in onze skoelejoaren nog hiel gewoon was. „Ah, ok weer eens in Nortepé?“ was een alledeas gezegde. Soms leuten we de r ok weg, en dan was het dus Nortepé. Mar dat Nortepé of Notepé was altied as een grappien bedoeld. En omdat het hiele karneval toch éanlik ok niks anders is as iene grote, goeie grap, past het hier wonderwel, in de ogen van

Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Optocht in 't vebi'jgoan.

In: Friese Koerier 7 september 1957.

"Friese Koerier" ... 7 sept. 1957.

289. Stellingwerfse riempies
Optocht
in 't vebi'jgoan

Het volk lopt uut:
er komt een optocht an!

Veurop goan de bereden peerden,
mit bloemen in de meanen;
klik-klak-klik-klak, doen de iezers
op de stroatstienen,
klik-klak-klik-klak.

Dan kommen de weagens
mit skoelekiender:
iene zee van dennegruun
en pepieren bloemen;
allemoale lachende gezichten,
zingende monden,
vlaggies en pepieren mussen.

Op een grote anhangweagen
speult de meziek
fleurige marsen.

Wat plechtiger, de vesierde weagens
mit veurstellings: sprokies,
Sneeuw Witje en Doornroosje,
beelden uut het boerebedrief,
een olderwetse huuskeamer
mit meensken om de koffjepot.

En hielemoale achteran
de zegeunerweagen,
mit een olde harmonika,
en flodderrokken.

Dan is de optocht vebi'j,
en de meensken goan
weer an 't waark,
ieder op zien plak,
gewoon an 't waark.

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; September.

In: Friese Koerier 19 september 1957.

„Friese Koerier“ - 19 sept. 1957...

290.

Stellingwerfse riempies

September

De gaasten op het stoppelveld,
Die stille te waachten stoan,
Die hemmen 't mekaander al'veeld:
„'t Is september, 't is krapan doan!“

De blatties van de kestanjebom,
Die fluusteren een zaacht geluid,
Die ritselen een leste levensdroom:
„'t Is september, het is hoast uut!“

De voegelties op de hoge droad,
Die kwetteren zo drok en kort,
Die sjilpen een hiele wieze road:
„'t Is september, en-wij' gaan vort!“

De meensken vrotten gestadig deur,
Op het laand en in de febriek,
Mar september hangt op 'e kelender veur,
En ze bin wat melankeliek....

JOUK.

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok LXIV. "Gemi Mountain, Amedzofe, Togoland, Ghana".

In: Stellingwerf 20 september 1957.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
151. JAN AARM ONGELOK.

LXIV.

„Gemi Mountain, Amedzofe, Togoland, Ghana.”

Ja, dat is een vremd opskrift boven een Stellingwerfs proatien, dat bin 'k volkomen mit je iens. Bepoald slim Stellingwerfise doet het niet an, mar kiek, dat moet ok niet.

Hemmen jim vroeger ok wel eens postzegels speerd? Ikke wel! Ik hebbe wel een boekien vol had. Mar toen bin 'k er mar weer mit ophullen, want och, bi'j ons thuis moe' j' mar deanken, doar kwammen gien brieven uut het butenlaand. 't Was trouwens veur de tied van de emigroasie, en toen reisde d'r hiel wat minder post over de osioan as tegenwoordig.

A' j' postzegels speren, dat is wel bekend, moe' j' op de ien of aandere maniere an butenlaandsen kommen, aandere tel ie toch niet mit, en doaram bin ik er mar weer mit ophullen. Ik bin gewoon overskeakeld op segarebaanties. Ok een vremde liefhebberijje trouwens! Ik plakke ze allemoale onder mekaander, bladziede veur bladziede, in een klein boekien, en dat kleine boekien, dat hè' 'k lesdeas weeromme vunnen, en dat hè' 'k be-weerd! Dat wi' 'k nou nog niet iens misten, want het is zoe'n mooie herinnering an je kienderjoaren.

Er is ok een tied west, da' we lusefesdeuzies speerden, of filmsterren, of voetbalpleaties, of ... Mar altied speerden we wel wat. Ie zollen zo zeggen, dat speren zit de Nederlanders in 't bloed!

Feitelik is er gien veskil tussen het speren van lusefesmaarken en postzegels. Mar op de ien of aandere maniere bin het nou krek de postzegels west, die ok antrekkingskracht hadden op de grote meensken.

En nou kom ik op „Gemi Mountain, Amedzofe, Togoland, Ghana”.

Kiek, dat stoat achter op een aansicht. Op een aansicht zonder postzegel. Die postzegel zat er eerst wel op, mar die zit nou al lange mooi opplakt in een duur album, moe' j' deanken. De échte speerders hemmen een skaarpe neuze veur elke butenlaandse brief, die over de greanzen komt.

We zullen een klein beetien aardriekskunde doen. We veren de Lende uut noar de Kuunder, wij zuken het leselmeer op en de Noordzee, en dan zetten we het zuden in, deur het Kenoal, we passeren Frankrijk, Spanje en Portugal, zetten koers noar de Kenariese Eilaanden, en belaanden mit een grote bocht om de Afrikoanse wal, an de Goldkust. Doar, an die Afrikoanse Goldkust ligt de ni'jje, onofhankelike stoat Ghana. En kiek, doar komt mien aansicht weg!

„Hoe bestoat het!” zeg ie netuurlik. Nou, dat heb ik ok zegd, toen ie te veurskien kwam uut het kevert, dat de redaksie mi'j stuurde. Want kiek, hi'j was adresseerd an: Mr. Jan Aarm Ongelok, no. 13, c/o Redaksie „Stellingwerf”, Wolvega (Fr.) Holland. En zodoende kwam ie op het kantoor van de kraante terechte. Wat mi'j het eerste opvul, dat was dat Mr. veur mien neame. Ik dochte zo: „Heden, nou kieken ze mi'j ok al veur een meester in de rechten an!” Mar leater hè' 'k wel heurd, dat het gewoon meneer betekende. En verder ston er op die koarte:

Al bent U „arm”,

U maakt Stellingwerf „riek”!

Kiek, die woorden hemmen mi'j goed doen! Ik bin niet wend, dat er vule lof over mien heufd komt. Wanneer d'r al eens een brieven deur de busse vaalt, dan is het in de regel iene mit een tik-op-devingers. Mar dat disse woorden nou juist ok nog uut een aander werelddiel kommen, dat doet de deure hielemoale dichte. Het bewiest weér eens, dat een meenske ver van thuis, pas goed leert begriepen, wat ie in zien olde geboortestreek achterloaten het. Pas dan skient het goed tot een meenske deur te dringen, hoe lief hem dat olde laandskop was, mit zien netuur, mit zien meensken, mit zien taal. En dan lat ie hem in dat verre laand de „Stellingwerf” toesturen, om een klein stokkien van die olde vetrouwde omgeving in huus te kriegen, elke weke weer.

Nou bin jim netuurlik neskerig, wie die verre lezer is. Och, waarom zo' 'k er een geheim van meaken? Allient moe' 'k er wat vroegtekenties bi'j-zetten, want het haandskrift was slim ondudelik. Het is: Jan Hassing, Prestea, Ghana. En men het mi'j veteld, dat het Pater Hassing is, ofkomstig uut Wolvega. Miskien is er iene van de lezers, die mi'j inlichten kan? Dan slimme greag! Skrief even een brieven an de Redaksie, en stel mi'j zodoende in de gelegenheid om een persoonlik woor-tien van dank an disse verre lezer over te brengen.

A' 'k vroeger dromen kund hadde, da' 'k nog eens brieven kriegen zol uut Afrika, dan wa' 'k wel deurgaan mit die postzegelverzameling. Mar hoe zol dat ooit opkommen wezen in het skuchtere breintien van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13?

Het nieuwtje van de week!

In: Het Westerkwartier 21 september 1957.

Het Westerkwartier "..." 21 sept 1957. -

178.

Het nieuwtje van de week!

(Studentennieuws....)

U hebt het waarschijnlijk al eerder gehoord:
Studenten zijn doorgaans zéér pientere lieden.
En 'k laat ze dus graag eens een keertje aan 't woord,
Om dit super-nieuwige nieuwtje te bieden.

Ze hebben ontdekt in hun stad - da's Madras -
Dat veel potplanten erg van vioolmuziek houden!
De mimosa's, en dat is toch werk'lijk wel kras! -
Groeiden tweemaal zo vlug als ze anders doen zouden!

Ik raad U dus aan: koop direct een viool!
En 't hoeft niet bepaald zo'n bar beste te wezen.
Speel 'n doodsimpel versje, 'n liedje van school,
En hup! zijn Uw planten van moeheid genezen!

U ziet: 't is eenvoudig, 't eist weinig beleid.
Alleen dient U er één moment op te letten,
Dat elke student in de sociëteit
Eerst de bloemetjes danig pleegt..... buiten te zetten!.....

In: Stellingwerf 11 oktober 1957.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

152.

LXV.

Al wéér een brief!

Stellingwerf 11 okt. 1957.

Eerlik woar, meensken, ik reake d'r puur een beeftien van overstuur! Ik bin 't noamelik niet wend, om veake wat te heuren over mien Mooi-en-Malle-gies. En dan zo' j' werachtig geloven, dat er gien meenske is, die ze leest, en dus de penne d'r mar bi'j dealegooien. Mar dat goat me toch ok weer niet zo gemakkelik of. Want kiek, in wezen hemmen disse proaties een diepé achtergrond. Ze willen er noamelik an mitwaarken, om de Stellingwerfse taal te behollen en het klieid van minderwaardigheid, dat wel eens over hem henne legd wordt of te rokken. Want onze Stellingwerfse teal vedient het, om zien veuranstoande plak in het volksbestoan mit ere in te nemen!

En nou die brief. Nee, hi'j kwam disse keer niet uut een aander werelddelel, mar doodgewoon uut Noordwolde. En hi'j was skreven in het Stellingwerfs! Dat gefit de burger moed!

De briefskriever begint trouwens hiel nuchter mit de vroege, of die Jan Aarm Ongelok wel een echte Stellingwerfer is. Want hi'j is de neame nog nooit eerder integen kommen in disse streken. Nou, ik kan hem geruststellen. Jan Aarm Ongelok worde geboren in de Oosthoek van Weststellingwerf. Hi'j het er zien skoelejoaren deurbrocht en hi'j is er opgrujd. Mar kiek, mit die geboorte was er wat bezunders. Die vul noamelik op de dertiende van de dertiende en tja.....

Dan goat de brief verder over de gondelvaart, die vroeger al eens in Noordwolde hullen is. Volgens de briefskriever is dat west bi'j het 40-joarig ambtsjubileum van Koningin Wilhelmina. En dan tikt ie mi'j mittien even op de vingers: „dat opschrift ston bi'j Hes veur 't ream heur! Onze jongen kwammen alle deagen thus mit de boskop: Mem, nou wordt de levertroan goedkoop! Ze dochten, dat Hes ze zo mar opbaggerde”.

Van Nortepé het de skriever nooit heurd. Wél van Notepé. Hi'j skrift:

„Mien wiege ston een klein uurtien van 't dorp. Winters atten we altied roggebri'j. Die rogge vebouwde Heit zelf. Hi'j ging dan noar letske van Cent te mealen, op het West van dorp. Dan zee Heit altied: Ik moet weer noar Notepé. As de meule nou mar dri'jt, aandere moe' 'k ok nog weer henne om 't op te healen. As kiender zeden we tegen die bri'j van roggeprut. Ok mien vrouw kent allient het woord Notepé. We waren zowat in 1890 uut de wiege grujt, een olde skommelwiege heur. Ik heb hem nog goed kend. Mien jongste breur zakte d'r in 't leste deurhenne. Stieselkissies he' 'k nooit van heurd. Nou niet en vroeger ok niet. Nee Jan, ik gelove niet, dat ie d'r in legen hemmen. Toen we krek trouwd waren, is er eens een lezing west veur jonge vrouwluden. Nou, mien wuuf doarhenne vanzelf, ie kun nooit weten. Toen ze thus kwam vetelde ze da' j' uut een sinesappelkiste een mooie wiege meaken konnen. Mar ze zee: Niet doen heur! Want dan zeggen ze leater altied tegen onze kiender: die is uut een sinesappelkiste kommen! Dat wi' 'k veur gien geld van de wereld. Dan mar in de beddekaaste, en a' we eens een keer vort goan, in de wollen skulk”.

Nog een stokkien uut de brief:

„In het dorp het ok west de veplichte winkelnerige. Nou onze Heit mos ok zo eens noar de winkel, mar Mem mos een peer senten hemmen. De boas vreug: Wat moe' j' doar mit doen? Ik hebbe toch van alles? En heit wust niet aandere te bedanken as een ni'je pupe: De olde is kepot valen en ik kan d'r niet buten. Heit rookte nooit, die hadde liever een proempien achter de koezen. Mar het ging om de senten en een pupe ha' 'k nog nooit in de winkel zien, zee Heit. Mar er kwam zomar een pupe onder de teunbaank weg en Mem kreeg gien sent! Ie konnen ok je stokkien laand an de boas doen, dan kon ie doar een posien boskopen veur healen. Niet te lange netuurlik! Zo hulpen ze je uut de nood, mar leater zat ie nog dieper in de piene. Noot-piene. Doar zol het woord Notepé uut onstoan wezen, is mi'j al eens veteld”.

Ik kenne disse briefskriever niet. Mar uut zien brief ku' j' wel opmeaken, dat het er iene is van de oldere garde. Hi'j hadde de moed om de penne op te nemen en op disse maniere een old stokkien geskiedenis bloot te leggen. Doar was een zwarte bladziende bi'j. Mar dat is gien reden om hem te vezwiegen. Dat is allient een woarskouwing: „Pas op dat zoks noót weer gebeurt!”

Ik hope, dat alle lezers de briefskriever even dankber binnen as

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

Het nieuwtje van de week!

In: Het Westerkwartier 12 oktober 1957.

Het Westerkwartier - 12 okt. 1957.

181.

Het nieuwtje van de week!

(Ze doen het... maar....)

Ze jagen een kunstmaan
Naar hogere sferen!
En dáár is toch kunst aan!
Wou U het proberen?

Ze splitsen atomen
Als luciferhoutjes!
U kunt er van dromen,
Dan duizelt U flauwtjes!

Ze schieten raketten
Naar waar ze maar willen!
Kunt U het beletten?
Nee, enkel maar rillen!

Ze zijn zó geleerd, zó diep-
Zinnig die heren!
Maar.... dat ze de A-griep
Geen mores gaan leren!....

JOUK, Stellingwerfse riempies; Eerpelrooiers.

In: Friese Koerier 12 oktober 1957.

Friese Koerier ... 12 okt. 1957 ...

291. **Stellingwerfse riempies**
Eerpelrooiers

De eerpelrooiers kroepen weer
Over de wieke laanden.
Gister, vandeage, en morgen weer,
Griepen de grote haanden.

Klinkkloare modder is elke haand;
Modder plakt an heur kni'jjen;
Modder ligt over het hiele laand;
Modder — de bujjen wi'jjen

Hard is het leven van de boer,
Hard is dat van de knechten.
Altied weer is het stug en stoer
Tegen de elementen vechten!

De eerpelrooiers kroepen weer,
En as ze 't niet meer deden,
Dan hadden wi'j dammjet
gien eten meer.
Ondaanks al onze kundigheden.

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; "Op de drumpel van 't Hielal".

In: Friese Koerier 6 november 1957.

"Friese Koerier" ... 6 nov 1957 ...

293.

Stellingwerfse riempies

„Op de drumpel van 't Hielal”

Op de drumpel van 't Hielal
Stoan we stille, in gedachten,
Wat het is en worden zal
Mit behulp van nijje krachten.

Grote reuzen van reketten
Jeagen 't wiede lochtroem deur.
Krie' we dommiet reisbiljetten
Noar de moane? Goat het deur?

'k Weet niet, welke moog'likheden
Ons de wetenskap veskaft.
'k Lachte wel eens, as ze 't zeden,
Mar hoast vuul ik me bestrajt!

Ruslaand kon dat Ding lanseren,
En Amerikoa pakt an.
As geleerden het beweren,
Wat moet ik — onmondig — dan?

En zo goat het meensdom wieder,
Hard — berekend — nuchter — kold.
Mar ik vule me niks blieder ...
En — mien fietsien wordt zo old

JOUK.

Stellingwerf 8 nov 1957

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

153.

LXVI.

De Foto-wedstried.

Beste meensken, het is al weer een mooi posien leden, dat onze „Stellingwerf“ een foto-wedstried uutskeef. Ik hope, dat jim dat lezen hemmen, en niet allient lezen, mar ok goed in 't heufd zet, want zoks is niet wat, om mar zo weer te vegeten.

Ik zal d'r mar op rekenen, dat jim zo'n kiekkassies hemmen, want och, wie bezit het op het ogenblik niet? le moen mit je tied mit, zeg nou zelf. Ik hebbe d'r ok iene heur. Van véur de oorlog. Het was een rekloaming bij ik weet niet meer wat. Ja, zoks mag nou vanzelf niet meer. Dat is allemoale vebeuden. Dat hiet de wet op het kedo-stelsel, om ok mar eens een geleerd woord te gebruiken. Zokke kedogies bin d'r nou niet meer bij. le kun nou allient mar honderdduzend gulden of zowat winnen. Ja, die fabrikanten moen 't geld toch op de ien of aandere maniere kwiet. 't Moet rollen.

Afijn, zo kwam ik an een kiekkassien. 't Is van bordpepier vanzelf, mar dan zwart, want zo bin ze allemoale. Veurin zit een klein brillleglas en op 'e kaant een dinkien veur 't henneweer doen. Klik, zegt ie dan. Nou ja, het hiele apperoat kan ok nog utmekaander vanzelf, mar doar bemuj ik me niet mit. Zoks loa' 'k liever an de vakman over, want doar moe' j' diploma's veur hemmen, en die bezit ik niet. En dan is er nog een klein dri'jjertien an. A' j' dat in de rondte dri'jjen komt er een ander nummer veur 't glassien.

Mien buurman het een hiele andere. Die kost wel honderd gulden, zegt ie. Die zit in een leren tassien, en 't is krek een harmonika, ie kun hem zo utmekaander trekken. D'r zitten een hieleboel ditties en datties an. Veur donker weer en veur helder weer en veur dichtebij en veur verof, en veur tied en veur moment en veur weet ik allemoale wat.

Van de zoemer toen bin 'k een middag mit 'm uut fietsen west, beide mit de foto-febriek op 'e rogge. Nou, wi'j deur d' leze — ie kennen dat patren wel deank — op Stienwiek an. En wat wil nou 't geval, krek dat wi'j doar langes rieden, stoat er een mooi jonk hartien op iene van de ziedpatties. Wi'j vezichtig de fietsen an de kaant, en mit onze apperoaten er op of. Afijn, ik skeut hem derekt: ien keer klik! en kloar. Mar mien buurman peuteren en dri'jjen en loeren en op 't leste: vort was 't hartien! Wat heb ik toen eigenwies op dat bordpepiere deuzien klopt!

Nou, hi'j vun het wel slimme sneu vanzelf, dat begreep ik ok wel en ik zegge: „Jehannes jonge, treur d'r mar niet omme, ie kriegen een ofdrokken van mi'j!“ Daf was dus ofspreuken en een weekien leater, doar stap ik noar mien vakman om de foto's op te healen. Nou, zien gezichte ston bedeankelik, dochte me zo, toen 'k de winkel instapte, mar ik hadde nog niks in de gaten moe' j' rekenen. „Ziezo!“ zeg ik, „ik kwam de foto's even anhealen. Mar 'k zal je eerst een goeie bak vetellen!“ En toen veteld' ik hem vanzelf in geuren en kleuren van dat gevallegien in d' leze. „Nou Jan, jonge“, zegt ie, „het spiet me wel, mar jouw hartien is ok reer terechte kommen. Presies midden in de dochter van je buren! le hemmen weer eens vegeten om de film deur te dri'jjen!“

Afijn, hi'j dochte da' 'k glad van de wieze wezen zol mar mien hartien hadde dan toch in elk geval nog een goed plakken vunnen!

En de Ongelokken hemmen heur nog nooit deur zo'n kleinigheid loaten ringeloren. Ik hebbe mitien de fiets pakt, en ik bin noar de Koepelbos reden in Bekoop en doar he' 'k op mien gemak een ni' hartien neumen. Mien buurman het er nooit wat van ondekt heur!

Mar om nou op die foto-wedstried feroegge te kommen, dat liekt me krek wat foe. Het meugen foto's wezen van alle joargetieden, dus loamer in de weide, rieders op de Lende of mist over Skaarpenziel. Mar — en dat vien ik nou krek zo mooi! — ze moen neumen wezen in het vespreidingsgebied van de „Stellingwerf“. Dus allemoale dichte bij huus. Trek er eens op uut in eigen omgeving. Zuuk eens een mooi plakken op. Meak er eens een mooi pleatien van. Dat lokt best. Want het mooie van de wereld ligt niet allient in de baargen van Zwitserlaand, of an de kusten van de Riviera, nee, het is rondom ons henne, elke dag weer.

Een boel sukses wordt jim alvast toeweanst deur Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Oavend.

In: Friese Koerier 22 oktober 1957.

Friese Koerier ... 22 okt 1957 ...

Stellingwerfse riempies

292

Oavend

*Een lekker bakkien koffie,
En een luie stoel.
Een knoap van een segare,
En gien levensdoel.*

*Niet deanken an de wereld
Mit zien poletiek,
Niet uutzien noar de morgen,
Want da' 's de febriek.*

*Niet piekeren over senten,
Of het bestoan,
De kraante loaten liggen,
Niet eupensloan.*

*Genieten van je koffie,
En je luie stoel,
Een knoap van een segare,
Zonder levensdoel....*

JOUK.

JOUK, Uut het dagboek van een vetwiefelde skriever.

In: Friese Koerier 16 november 1957.

"Friese Koerier" -- 16 nov. 1957 --

**294. Uut het dagboek
van een vetwiefelde skriever**

Ik skreve veur plezier een kort verhaaltien,
Al wee' 'k voorlopig nog niet, wat het worden zal.
Wat moois? Wat liefs? Of roudut een skandaaltien?
Wat rozegeur? Of mar een moordgeval?
Ik zitte urenlaank mien kop te ploagen!
Ik biet' de neagel van mien doem kepot!
Het verre Wilde Westen — za' 'k het woagen?
Revolvers, cowboys en een muf kesjot?
Of za' 'k het aandere doen — veneam en deftig?
Vol dure woorden en een protte air?
Ha ja! Ik vuul 't! Mien oaren bonzen heftig!
Dat wordt het wis! Ik hebb' weer volop flair!
Waar is mien woordenboek? 'k Moet woorden kiezen,
Liest onbekend! Ligt het niet op zien plak?
't Is vort! 't Is vort! Ik moét het pleit verliezen;
Ik kroep' op bedd' — een snok — ik bin een wrak ...

JOUK.

Ingersonden 23 jan. 1957!

De sjefeur keek op zien allosie. Tjonge, het was acht ure! En hi'j hadde om acht ure bi'j Meneer Burger wezen zult mit het spul. Het was zeker nog zeuven, acht minuten rieden en de Burgers waren beste klaanten! Doar mos ie eanlik niet te leate kommen! Beroerd ok, dat weer en die minne weg! Aanders hadd' ie nog krek op tied kommen kund.

Onwillekeurig drokte zien voete het gaspedaal wat dieper in. Het kleine weagentien luusterde ogenblikkelik, skeut veuruit en dan kreunend deur een diepe koble.

Op dat ogenblik knapte het touw, dat om het pak zat, los. Een ogenblik lag d' deuze nog in evenwichte op de iezeren stangen, mar toen tumeld' ie aachterover, holderdeholder over de stroatstienen, in de smalle baarm, en bleef doar liggen tegen de struken an de kaant.

De sjefeur zuechte, toen ie het hekke van de villa van Meneer Burger zag eupenstoan. Vuuf minuten over achte, nou afijn, het kon er mit deur! Hi'j reed de ingang in, die bried genoeg was en stopte vlak veur de deure. Brrrr, wat een weer! Mit de zaklanteren leup ie om de auto henne, om het pak te kriegen.

De grond was wiek en sopte onder zien skoenen. Het flaauwe lochien stroalde vlakbi'j over de grond en toen op de auto. Vort!... Was het... was het werkelik vort? Het pak... Mar dan...

„O, ie bin d'r al Mulder? Ja, we mien-den al, da' we een auto heurden. Kerel, kerel, wat is 't een weer!”

Het was de stemme van Meneer Burger zelf, die hem opskrok. Hi'j leup noar de velochte deure toe. „Eh... ja meneer...”

„Nou, kom er gauw in man. He' j 't goed nog in de auto liggen?”

„Ik hebbe 't veleuren, meneer!” Hi'j skrok van zien eigen woorden, en dat ze 'n zo vlogge over de lippen kwam-men.

„Veleuren, zeg ie? Mar hoe...”

Ze stonnen in de grote, velochte gang van de mooie villa...

★

Een ure leater hobbelde dezelve Volksweagen over hetzelve weggien.

De sjefeur keek op zien allosie en trapte het gaspedaal wat dieper in. De auto kreunde deur een diepe koble, mar het grote pak aachterop lag vaaste mit een dik, staark touw, en het gaf niet mit

De sjefeur steerde ingespannen veur- uut op de weg, en pebeerde de baarms te zien. Mar naargens was een spoor van het veleuren pak. Trouwens: hi'j hadde toch al gien hope meer. Zopas, toen ie weer noar huus toe reed, was er ok niks te zien west. Het was netuur- lik allange vinnen deur de ien of aan- der. En hi'j zol het wel nooit weer zien ok. Eerlikheid mos ie jommes zo ver zuken in disse wereld. Ja, meneer had- de het nogal gemoedelik opneumen. Zoks kon alleman overkommen, hadd' ie zegd. Mar gauw weeromme, om ni'j spul, as het aandere niet hier of doar meer bi'j de weg lag. Hi'j hadde goad proaten! Zie konnen doar nog wel een uurtien waachten op de kedogies. Mar wie hadde de strop? Hi'j, Mulder! Waot het was duur spul west! Ze konnen het betealen doar op Sonnevaneke. Tien keer zovule inkomen as hi'j, moe' j' reke- nen! Mar de strop was veur Jan Boezo- roen! En de Burgers hadden het er van- oavend even goed omme. Die zatten dommiet heur mooie spullegies te beki- ken. En docht ie, dat ze dan ien ogen- blik an hem dochten? Nee, dit was de Sunterkloasoavend wel!

„Nou nou, dat he' j' vlogge doan, Mul- der! Nou al weeromme? We hadden vast docht, dat het nog wel een kwetier duurde. Niks vinnen onderweg, zeker?”

„Nee meneer. Trouwens, het is ok te donker, om wat te zien. Ik hebbe alles, opni'j uut de winkel heald en inpakt. Het was er gelokkig nog”.

„Prachtig man! Mar wi' j' d'r nie even inkomen?”

„Best anbeuden, meneer. Mar dat doe' k'k toch liever niet. Ik moet nou mar op huus an. Sunterkloasoavend...”

„Ja, ik begriepe het volkomen. Mar ik wol je toch nog even wat zeggen. Kiek eens, ie kommen toch bi'j pelisie De Jong langes, vetel het hem even te kun nooit weten. Miskien is er een eer- like viender, die het doar henne brenzt. En, Mulder, as het pak niet terogge komt, dan is de dubbele rekening veur mi'j! Omdat het Sunterkloasoavend is. Nou, goeie heur!”

En veurdat Mulder een woord zeggen kon, was de deure al dichte valen. En ston ie in de donkere avend, die in- ienen niet zo donker meer was. Dus ze hadden toch ok an hem docht!

Zel de regen werkelik wat minder worren wezen?

★

De morgen van de zesde desember wa- ren d'r een boel stroalende gezichies op het skoeleplein. En d'r waren iongen die lieties speulden op mondharmon- ka's. En meagies, die mit kleurige ballen gooiden.

„En thus he' k'k nog een mooie meka- no-deuze, min' jonge!”

„En ik hebbe een mooie feguurzeage kregen!”

„En ikke een prachtig boek!”

Ja, de meester en de juffrouw hadden er gien makkelijke klaanten an vanmor- gen, want ze hadden mekaander een boel te vertellen, de kiender, en ze mos- sen ieder keer even noar dat ni'je mes kiekken, of hiel zachies, stiekem onder de baank weg, op de harmonika bloazen. Stel je veur, dat ie nou eens niet meer wol! Mar afijn, het kon wat lieden van- morgen, omdat het zes desember was.

Herman van Jan Pen was er hiele- moale niet bi'j, mit de leesles, toen juf- vrouw hem een beurt gaf. En dat was ok zo'e'n wonder niet! In geuren ne kleu- ren hadd' ie het vanmorgen an de aan- deren veteld:

„Gisteroavend he, toen mos onze va- der nog even vort. En toen ie weer thus kwam, toen hadd' ie een hiel groot pak bi'j hem. Dat hadd' ie van- nen. An de kaant van de weg. En doar zatten aliemoale mooie Sunterkloaske- dogies in. Vader het alles uutpakt. Mooie kralen, en een aarmbaand, en een zulveren allosie-ketten. En nog vule meer. Vaarfdeuzen en een feguurzeage en zo! Vader zeg, dat Sunterkloas het grif zelf veleuren hadde. We mochten het netuurlik zonar niet hollen, zee va- der. Mar as Sunterkloas het niet weer ophealt, dan is alles veur ons!”

De aandere wusten niet, wat ze d'r van zeggen mossen. De groten lachten er omme. Dat kon jommes niet. Er was jommes gien eehte Sunterkloas, en dus kon ie ok gien pakken veliezen! Die Her- man proatte mar wat. Mar de kleinen dochten er aandere over. As Sunterkloas 's naachts op zien skimmel deur de locht reed, dan kon het toch best gebeu- ren, dat ie wat veleur. Hi'j hadde zovule kedogies bi'j hem!

Iene van die kleinties was Merijke, het dochtertien van pelisie De Jong. En toen die om etenstied thuis kwam, veldde ze honderd uut over wat die kregen hadde en die.

De Jong zelf hong achterover in een luie stoel en leesde de kraante. Het gesprek interesseerde hem niet. As de kien-der van de bureu nou een auto of een hobbelpoord kregen hadden, dat was hem lood om old iezet. Mar toen er wat tot hem deurdrong van een pak, dat an de kaant van de weg vunnen was, toen kwam ie inienen overende en hi'j vegat de fuileton. En toen het verhaal uut was, toen nikt' te in hemzelf. Dat klopte! Tjonge, hi'j hadde d'r ok al met vule vedusie in had. dat dat zeakien ooit weer terechte kwam. En nou, deur een skoelokiend werachtig!

Noa het eten zat ie vlogge op de fiets. Meneer Burger woonde het dichtste bi'j en die zol netuurlik ok wel neskiezig wesen, dus die zol ie eerst mar even inlichten. Twiefel was er toch niet meer, het was het pak netuurlik. dat kon niet anders!

Meneer Burger dee zelf eupen

„Ah! De Jong. Kom er in!”

In de roeme keamer dee De Jong zien verhaal. Meneer Burger nikte. „Pen, zeg ie. Welke Pen is dat canlik? Toch niet dezelde, die vleden ioar mit zien haand in een sirkelzeage zeten het? Want ik hebbe wel heurd, dat het doar tegenwordig krap omme komt. Die man zal wel zien leven laank invalide, blieden deur dat ongelok”.

„Ja, die is het presies. meneer!”

„Juust” Meneer Burger steerde in gedachten veur hem uut. „Dan heb ik een plan. De Jong. Kiek eens, die man het dat pak vunnen, en hi'j is eerlik genoeg, om het niet zonder meer te hollen. Dat meugen we wel annemen uut het verhaal van je dochtertien. Ze zullen doar wel gien roeme Sunterkloas had hemmen, en loat ze doarom het pak rustig hollen. Mar we zullen het zo inklieden, dat ze niet weten, waar het weg komt”

Die middag ging bi'j winkelier Mulder de tillefoon. Hi'j nam de hoorn op.

„Mit Burger. Het pak is terechte heur! Pelisie De Jong is hier krek west. Het was vunnen an de kaant van de weg. Nee, nee, dat is niet nodig. Ie hoeyen het niet op te healen. We kun t hier best gheuken. Ie sturen de dubbelé rekening dus mar. En proat er mit zien meenske over!”

Mulder skudde zien heufd. Die rieklui Ie kregen er gien hoogte van!

Toen de bode die middag een brief noar het kleine huzien van Jan Pen brochte, skeurde Moeke hoastig het ke-vort los. Er ze leesde

Beste familie Pen

Toen ik gisteroavend mit Piet onderweg was, om de kedogies rond te brengen, hemmen we in de buurt van jim huus een grote deuze veleuren. Doar zatten kralen, een aarmhaand, een zulveren allosie-ketten, een vaarfdeuze, een fequirzeage en al tokke dingen meer in. We weten, dat het jim plan wa, om die deuze vanoavend of te geven bi'j pelisie

De Jong. Mar as jim disse orief lezen, bin wi'j al weer op weg noar Spanje. Doaromme, mar meer nog as beloning veur jim eerlijkheid, is disse deuze, mit alles wat er in is, veur jim.

Mit de beste groeten,

Sunterkloas en Piet.

Mar vader Pen ging toeh noar de pelisie. Hi'j nam het brievien mit, én het pak. De Jong leesde de brief. „Die haandtekening is echt!” zee-d-ie. „D'r is gien enkel bezwaar, om alles mar te hollen!”

De oavend van die zesde desember was het pakkies-oavend in het kleine huzien van Jan Pen. En toen de kien-der al lange op bedde laggen, en droomden van vaarfdeuzen en fequirzeagen, toen zatten twee gelokkige meensken an een toafel vol pepier.

„Dan bestoat Sunterkloas dus toeh!” zee Moeke.

4.12.57

Een Stellingwerfs Sunterkloaslietien

*Even uitknappen, mitnemen noar
skoole, en zingen mar!
Wieze: „Zie ginds komt de stoomboot...“*

'T IS GAUW VUUF DESEMBER!

*'t Is gauw vuuf desember,
Dan komt Sunterkloas
Hier weer op zien skimmel,
Mit knecht Pieterboas!
Dan krie' we allemoale
Een oarig kedo:
Miskien wel een leesboek,
Een auto of zo!*

*Och jonges, wat prachtig!
Hr'j komt br'j ons an!
Gien kiend wordt vergeten,
Doar holt Sunt niet van.
Hr'j kent alle huzen,
Hr'j kent ieder kiend.
Hr'j komt deur de regen,
Hr'j komt deur de wiend!*

*'t Peerd springt op 'e deaken,
Mit 't grootste gemak.
Sunt zelf dregt het boek,
Zwarte Piet het de zak.
Die zit weer vol speulgoed
Vol letters en zo!
Veur ons allemoale
Een oarig kedo!*

JOUK.

ly

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok LXVII. As de Sunterkloas vebij is.

In: Stellingwerf 6 december 1957.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

LXVII.

As de Sunterkloas vebij is.

154

Het grote kienderfeest is weer vebij. De kedogies bin uut de pakken te veurskien kommen en hemmen heur weg vunen noar de greage kienderhaanden. De eerste vere van de auto is alweer knapt. Het peerd het een stok van zien start veleuren. Het entien waggelt zonder kop over de vloer. Kienderhaanden bin hard en wried.

De sukeloadeletter is op. Hi'j het lekker smeakt en woarom zo' j' hem tot de Karstdeagen beweren, mit kaans op skimmel en zo?

De kraanten bin half zo dikke as veur vuuf desember. Vort bin de grote adverteansies vol mooie Sunterkloazen en Pieten. Het liekt wel, dat de winkels leeg binnen, en ik hope veur de winkeliers, dat het woar is!

„Hè' j' een goeie Sunterkloas had?” Het is een vroege, die ieder joar opni'j klinkt. En wat bedoelt men d'r eanlik mit? Wordt er allient an dikke, dure kedo's docht, of zit er ok og wat aandere in?

Wi'j waren in onze skoelejoaren niet van die dure dingen wend. An ni'jje fietsen en zo dochten we niet. Die waren te duur veur de Goedheilich Man. En we zochten het dus in een mes, of een stokkien speulgoed. 's Oavends kwam er een maantien bi'j de kachel, mit een toppien huj veur de skimmel, en een briefien veur Sunterkloas en Piet. En a' we 's morgens opstonden, dan was én het toppie huj én het briefien vedwenen, en dan lag het kedogien kloar.

En het lietien wordt nog overal zongen:

„Sinterklaas is jarig,
k Zet m'n schoen vast klaar.....”

Mar het zetten van de skoe is, donkt me, zowat vebij. De tieden bin veraanderd. Het Sunterkloasfeest is blieden bestoan, mar het het een aandere vorm kregen. Het geheimzinnige weas, dat om de grote Heilige hong, is min of meer van hem ofvalen. Zeker, de kiender zingen nog wel van zien onnumlike weldoaden, en ze bekieken de prenties nog wel, woar ie opstoat mit zien peerd, dat wondere peerd, dat zomar van het iene huus op het aandere springt, en ze weten ok nog wel van de grote zak, die Piet op de rogge dregt en van de roe! En netuurlik komt Sunt zelf, in eigen persoon, nog altied joar in joar uut op skoele. Mar ie moen toch wel hiel klein wezen, om dat allemoale wérkelijk te geloven.

Meer en meer wordt de Sunterkloasnáacht vedrongen en komt de óavend er veur in de plak. Dan wordt het een familie-feest, een pakkies-oavend. En niet allient mar veur de groten, mar ok de kleinties van vier, vuuf joar, doen doar al dapper an mit. En al komt er dan miskien ok nog wel een Sunterkloas an te passe, het is de échte, de iénige, de gróte niet! Het is allient een feguur om de boel wat op te luisteren, en iederiene wet, dat achter die board het gezichte van een ome Zus of een buurman Zo veburgen zit.

- Dit is iets, dat niet zomar inienen is ontstuan. Het ligt volkomen in de lijn van onze tied. De twintigste ieuw is een ieuw van nuchterheid, van berekening. De romantiek het ofdoan. We bouwen gien huzen meer mit kleurige krullen tegen de zolders en een vesierde trappeleuning. We bouwen ze recht. Nuchter deanken, berekend redeneren, dat het de atoombom opleverd, dat het de keunstoanen mogelijk meakt.

En de jeugd krigt zien diel hiervan mit. Sprokies? Kom nou! Ooievaars, die poppies brengen? Lari! Sunterkloas, die op zien peerd de ronde doet? Hoe bestoat het, dat er miskien nog wel kleine kiender binnen, die 't werkelijk geloven? Zoks kán toch niet?

„Hè' j' een goeie Sunterkloas had?” Ik hope, dat het niet allient betekent: „Hè' j' dure spullegies op 'e kop tikt?” Mar dat het ok inholt: „Het het feest je wat te zéggen had? Hè' j' de Spoetniks en de projektielen evenpies lekker vegeten kund? Bi'j eens eerlik uut disse jachtende, hoastende wereld wegstapt en lekker lui indommeld in de olde sprokiesdied? Kortomme: hè' j' nog weer eens écht geloofd, ieë van achte, van achttien, van tachtig?”

Wie doarop helder „ja” durft te zeggen, die zal hem van de winkelpries van zien kedo zovule niet antrekken, omdat pries en weerde twie hiel veskillende dingen binnen.

Het is ondertussen mar een ondeskundige noabeskouwing van

Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13!

STELLINGWERFS KARSTVERHAAL VAN JOUK, VEUR GROTE MAENSKEN

KERSTBIJLAGE FRIESE KOERIER 24 DECEMBER 1957

De Braandsteapel

HET WAS EEN geweldige hulte, die doar die Oldejoarsdag te liggen kwam. Uut alle delen van de stad kwammen ze an, de jongen en meagies mit heur karstboompien onder de aarm. De miesten begrootte het nog wcl even as het moment kwam, dat het bij de grote bult gootien mossen. Het was nog zo mooi. Nog zo grum. Nou ja, de naalden begonnen wat of te roegelen, en hier en doar kwam een geel takkien, mar eagenlik was het toch zunde.

Ze leupen eens om de hult heme, ze bekeken hem van alle kaanten, en dan inienen vort! Dan woagden ze het toch. Dat is mienen! En dat is mienen! Zie' j' die van mij wcl? Die doar. Mit dat keersevet an die bovenste takke! Zo vezen ze mekaander an. Mar zachiesan wurde het donker. De zunne was ondergoan. De straatvelochting flitste an. Grote lochtrekloames skitterden boven de huzen. Koplaampen van auto's skeuten vebij.

Op de Maark, as een donkere baarg, laggen de karstboompies. De kiender waren noar huus goan. Alles was stille worren. Alles? Nee, toch niet! Wie goed luusterde heurde stemmen. Zaachle, geheimzinnige stemmen. Het waren de karstboompies, die mekaander 'heur verhaal vetelden.

BOOMPIE VAN EEN GULDEN

OP EEN DAG kwam er een kerel bi'j ons mit een biele over de skolder. Bi'j elk van ons bleef ie staan. Hi'j bekeek ons van alle kaanten. Soms skudd' ie zien heufd en leup verder. Soms mompeld' ie wat in hemzelf. Dan kwam de biele van de skolder en sleug ie toe. Onze stam-megies waren mar klein en in twie, drie slagen laggen we ondersteboven. Hi'j leut ons liggen, woar we laggen, mar een posien leater kwam een aandere kerel en die gooide ons op een auto. Toen de auto vol was, spanden ze d'r tegere een peer touwen over, en konnen we gien kaant meer op. Even leater hotsten en botsten we over een zaandpad.

Leater kwammen we op een grote weg en dat ging beter. De mannen brochten ons riegelrecht noar de stad, woar het krok maark was. Doar smeten ze ons op een buite en al gauw waren er kopers veur ons. Vlak bi'j mi'j ston een klein meagien, mit vier blin-kende kwarties in de haand. Ze vreug an de man die ons ofhakt hadde, of ie ok boompies van een gulden vekochte. Toen trok de man mi'j er uut. Het meagien gaf de vier kwarties en ze nam mi'j mit noar huus. Dat huus ston in een hiel smal stroatien, en we mossen twie trappen opklimmen. Toen kwammen we op een klein keamertien. Doar lag cen vrouw op bedde. „Moeke”, zee het meagien, „nou moet Moeke eens kieken. Zo mooi! Zo prachtig mooi!”

„Dag Annie”, zee de vrouw. Het meagien leup noar heur toe en ze bekeken me van alle kaanten. En beide vunnen ze me even mooi. Hiel vezichtig leut het meagien mien takkies deur heur haanties glieden.

ALLES VAN VLEDEN JOAR

„WAT VUULT DAT mooi. Dat moet Moeke ok eens doen”, zee ze. Toen stak de vrouw ok heur haand noar me uut, en ik zag wel, dat het een hiele meagere haand was. Hiel aandes as die van het meagien, en toch net zo, toen ze me beetpakte. „En wat rokt ie lekker!” zee het meagien. „Ja,” zee de vrouw, „hi'j is zo uut het bos. Dat ku' j' wel zien.” „Nou moe' k hem nog vesieren, Moe-ke”, zee het meagien. „In de winkel op 'e hoek hangen zokke mooie slingers veur het ream. Ma' k doar wel een peer van kopen? Ze kosten...” Mar de vrouw skudde heur heufd. „Annie”, zee ze, „het spiet me zo slim veur je, mar dat kan niet. Volgend joar miskien. As Moeke weer, beter is. Vader kan niet zovule vedienen. En alles is zo duur.

Kiek mar eens in de kaaste. Doar stoat alles nog van vleden joar. En as er wat van kepot is, dan kun we dat miskien wel weer meaken. Kom hier mar bi'j mi'j zitten, dan zal ik je helpen”. Toen healde dat meagien een grote deuze uut de kaste, en ja, doar zat nog hiel wat in! Mooie kralen en zulveren denne-appels. Het meagien kwam bi'j heur Moeke zitten en ze meakten alles mooi skone. Hiel vezichtig! En de denne-appels, die niet zo mooi meer waren kregen ni'jje jassies an van zulverpepier. En ze meakten zelf ok lange slingers van zulverpepier.

D'r kwam ok nog een klein jongien thuus. Dat was een breurtien van Annie. Kees hiette die. Die mog ok mithelpen. En toen alles kloar was, zetten ze mi'j in cen grote bloempot. Doar kwam rood pepier ommehenne. Toen hongen ze de slingers tussen mien takken. En de dikke appels ok. „En nou nog keersies, Moeke”, zee het jongien. „Die zal Vader vanoavend mitnemen”, zee de vrouw. Het duurde nog hiel lange, en toen kwam de Vader thuus. Hi'j hadde de keersies al mitneumen. Annie en Kees mochten ze in mien takkies zetten. Mit kleine klemmegies kwammen ze vaaste. Rooien en gelen en grunen en witten waren hef. „Meugen we ze even peberen, Vader?” zee het jongien. Mar dat wol de Vader niet hemmen. „Morgenoavend” zee-d-ie. „Morgen is het Karstfeest!”

DE KEERSIES AN

DE VOLGENDE oavend kwammen de keersies an. Annie en Kees mochten dat doen. Och, wat een mooi gezichte was dat, toen ze allemoale braandden. Toen dri'jde de Vader het ellektriese locht uut, en toen leek het nog vule mooier. De vlammegies knisterden zo lekker. En ze spiegelden in de gladde kralen. En de denne-appels leken wel van echt zulver. Het was hiel stille in de keamer. Gien iene zee een woord.

Toen ston de Vader vezichtig op. Zonder lawaai. En hi'j healde een dik boek uut de kaaste. Hi'j kwam vlak

bi'j me zitten, mit dat boek in de haanden, zo dat het locht van de keersies presies op de letters vul. En toen leesd' ie een verhaal veur. Een verhaal, zó mooi! Zo mooi! Over een klein Kientien, dat geboren was in een stal. En zien Moeke legde het in een peerdebak, omdat er aandes gien plakkiën was. Jezus, hiette dat Kientien. Toen het verhaal uut was bleven ze nog stille zitten, mit de ogen dichte, en de haanden in mekaander.

De volgende oavend hemmen de keersies weer braand. En toen het de Vader weer van Jezus veteld. Wat Jezus allemoale dee, toen ie al een grote kerel was. Dat was weer zoe'n mooi verhaal. Mar ik vun het wel jammer; dat het zo droevig mit Jezus ofleup.....

Vandeage hemmen Kees en Annie mi'j hier henne broecht. Ze dreugen mi'j ieder an een ende. Hiel vezichtig hemmen ze me op disse bult deale-legd. Ik gelove, dat ze even troanen in de ogen hadden.

Dat was mien verhaal.

GROTE KEUPEREN EMMER

MIT MI'J is het hiel aandes goan! Ik heb netuurlik ók in het bos stoan. En ik bin ok afliaht. En ok op een auto noar de maark goan. Toen ik doar lag, kwam er een man. Hi'j mos een boom hemmen van tien gulden, zee-d-ie. „Van tien gulden?” zee de vekoper. „Die heb ik niet. Mar iene van vuuf gulden is zeker ok mooi genoeg!” „Ja, dat weet ik niet”, zee de man. „Het is veur Baron Van Hier tot Ginder, en hi'j het zegd, dat het iene van tien gulden wezen mos”. „Nou, dan weet ik er miskien wel wat op”, zee de verkoper. Toen hemmen ze wat zaehies stoan to proaten, da' k het niet vestoan kon, en op 't leste het de man zeuven en een halve gulden betaald. Doar ku' j dus van deanken wa' j er van deanken willen! . . .

Afijn, de man het mi'j mitneumen, en bi'j een groot huus in een donker hokke gooid. Een pose later kwam ie weer terogge mit een grote keuperen emmer, en doar het ie me in zet. Toen kwam ik in een aander hokke te stoan. Even leater kwam er een aandere kerel. Die hadde een tasse vol elektriese laampies. Dat mossen keersies vebeelden. Hi'j hong ze mar gauw een beetien kris-kras tussen mien takken en dreug me noar een prachtige grote keamer. Doar stak ie de stekker-in 't stopkontakt. om te zien of ze braandden. Nou, ze braandden allemoale. Toen ging die man ook weer vort. Weer een posien leater kwam er alweer een aandere kerel. Die hadde een koffer vol mooie slingers en skitterende kralen. Die hong me van onderen tot boven vol gold en zulver. Ik kwam op een toafel te stoan, in de hoek.

Over die toafel was een mooi rood klieed. Toen die kerel weg was, kwam de dienstmeid, en die legde allemoale pakkies onder mi'j, op de toafel. Doar zatten kedogies in Jim hadden eens zien moeten, hokke mooien. Dat wust ik toen netuurlik ok niet, mar leater, toen ze utpakt worden, zag ik het. Allosies en zulveren sigarettetekokers en een golden aarmbaand, van alles kwam er uut. Want dit was een hiel ander Karstfeest as dat van Kees en Annie en heur Vader en Moeke.

HIEL GEZELSKOP

IK STON DOAR veskrikkelik lange allient in die grote keamer, en toen het veur de twiede keer donker worde, kwam er eindelijk iene bi'j me. Het was dezelve kerel, die me van de maark heald hadde, zag ik wel. Hi'j dri'jde de grote laampen an, die an de zolder hongen, en toen kwam ie ok bi'j mi'j, want nou mossen de keersies ok branen. Toen hi'j weer vort was, kwam er een hiel gezelskop binnen, rieke meneren en mevrouwen zeker, want ze hadden allemoale zókke mooie kleren an, as ik nog nooit zien hadde. Om de grate toafel gingen ze zitten, en toen worde d'r eten binnen broecht, op grote borden. Wat reuk dat lekker. Ze atten en ze dronken zovule as ze mar lusten, of miskien nog wel meer. Het duurde temenen een hiele pose. Nou en dan ging er iene stoan en die vetelde wat. Ik weet niet meer woar het over ging. Mar niet over dat Kientien in die peerdehak. En ok niet over Jezus, toen ie al een grote kerel was. Eindelijk. . . :

Want er waren meensken op 'e Maark kommen. Dom-
miet was het acht ure, en dan zol de Burgemeester zien
toesproake hollen, en de bult zol branen. Jongen en
meagies, mar ok de olders stroomden het plein op, om
het te zien gebeuren.

De braandspuite kwam ok al aanrieden, niet omdat er
derekt geveer veur braand was, mar de huzen stonnen
niet zó ver of, en iederiene wust, dat dreuge karstbomen
harde branen.

Rondom de bult stonnen pelisies, om de meensken op
een ofstaand te hollen. En ok, om er veur te zorgen, dat
de Burgemeester zélf de bult zol anstikken. Het kon
jomes wel eens gebeuren, dat een peer kwoajongen
stiekum een lusefes er onder stakken, as de Burgemees-
ter nog mar halfweg was mit zien eupeningswoortien?
Dan zol dat leater in de kraante stoan, en het hiele
laand zol er skaande over spreken.

PELISIE MULDER

PELISIE MULDER hadde zien post betrokken op het
donkerste hoekien van de Maark. Hi'j vuulde in zien
jassebuse noar sjek en een vloegien. Weliswoar was ie
in dienst en dan was het vebeuden te roken, mar hi'j
hadde naargens lezen, dat het rólle van een sigarette
ok vebeuden was. Toen ie kloar was, keek ie eens om
hem henne. Meensken waren hier nog niet. Ze stonnen
veuran op een troepien, de eersten. Het was ok nog am-
per half achte, dus hadde het de tied nog.

Waarktugelik ging zien haand noar de broeksbuse, en
zochte een deusien lesefes op. Hi'j peuterde d'r vezichtig
iene uut, en streek hem of op het deusien. Gien vuur!
Een afgebraande dus. Rere gewoonte was dat van hem,
om de zwarten er altied weer in te stoppen. Mos ie toch
nog eens peberen of te leren. Nog iene. Verr...! Weér
een vekeerde! Dan nog mar eens peberen. Driemoal
skeeps is recht, zegt het spreekwoord.

Heden, was doar toch volk in die donkere hoek? Ja
wis erf werachtig! Tóch een kwoajonge, die de boel in 't
honderd zol loaten lopen! Wat mos die doar bi'j de bult.
As ie mar in de gaten hadde, dat ie bi'j hem, bi'j Mulder,
an het vekeerde adres was! Mit drie grote stappen ston
ie vlak noast de bandiet, die hem in dat donkere hoekien
nooit zien hadde. „Hé jongeman! Wat moet dat hier?
De boei in de braand stikken, zeker? Kom mar eens even
mit mi'j mit!” Mitien flitste zien grote zaklanteren an,
recht in het gezichte van . . .

Nee, niet van een kwoajonge mit kwoaie bidoelings,
dat zag Mulder in ien oogopslag. Het was een klein, me-
ager mannegien, dat veur hem ston. Hi'j hadde zien haand
kloar, om hem bi'j de skolder te pakken, mar hi'j leut
hem derekt weer zakken. „Ik . . . ik wol ok zo greag
een karstboompjen hemmen agent. Ze zeggen, a' j' hem
in de tuun zetten, is ie volgend joar nog goed. En nou...!”
„En nou kwam ie d'r dus mar iene ophealen”.

DIENSTKLOPPER

ZIEN STEMME was nou vrendelik worren. Hi'j stelde
hem het geval veur. Een jongien uut iene van de achter-
buurten van de stad. Dat heurde van karstbomen. Dat
ze veur de winkelruten zag stoan, mar d'r zelf nooit iene
bezitten zol. „Ze hemmen je wat wies meakt, mien jonge.
Het is niet woar. Zoe'n boompjen kan gien joar goed
blieven. Ok niet, a' j' het in de tuun zetten. D'r zitten gien
wortels an. Het goat dood. Het vedreugt”. „Mar ik mag
het toch wel mitnemen, agent? Ik kan het toch peberen?”
Mulder keek noar het kleine kereltien. Hi'j hadde wer-
achtig al een boompjen in de haand. Bi'j de ingang worde
het nou drok van stemmen, het volk kwam opdeagen.
Hi'j mos zien, dat ie dat jongien kwiet reakte. „Ik wete
wat beters, jonge”, zee-d-ie dan iniēnen. „Gooi dit boom-
pjen mar weer op de bult. Ik zal zorgen, dat ie het
volgende joar ók een karstboompjen hemmen. Hoe is je
adres?” Hi'j wust zelf niet, of het zien stemme, of wat
aanders was, dat zovule vetrouwen gaf. Mar het jongien
gooide het kleine boompjen weer bi'j de bult, en gaf zien
adres. Bi'j het locht van zien zaklanteren skreef ie het veur
in zien nijje agendaboekien. Er waren enkelen, die het
toevallig nog gebeuren zaggen. „Zoe'n dienstklopper”,
zedēn ze. „Moet ie hier op Oldejaarsoavend werachtig nog
zoe'n klein kereltien een bekeuring geven!”

Ze wusten ok niet, dat het mooie karstboompjen, dat
de vrachtrieder hoast een joar leater ofzette in een arme
achterbuurt van de stad, en dat gien ofzender dreug, een
kedogien was van de „dienstklopper” Mulder.

GOEIE ZET

HET WAS EEN goeie zet west van de Gemeenteroad, dit besluit!

In het vervolg zollen alle karstboompies uut de hiele stad op Oldejoarsdag bij mekaander brocht worren op 'e Maark. Dan zol de Burgemeester 's oavends een toesproake hollen, en doarnoa een braandende fakkel onder de bult stikken.

Tot dan toe hadde ieder hem mit zien eigen karstboom reddet. Sommigen leuteri hem tot half Jannewoari in de keamer stoan, omdat de kiender hem niet misten wollen. Dan vullen de naalden of, en kleagde Moeke stien en bien. Op een goeie dag ging ie dan netuurlik tóch de deure uut, zomar op het trottwaar, noast de stoepe. Dan vunnen een stellegien stroatjongen hem, sleepten hem een ende mit en hullen er een lusefes onder. Doar kreeg de pelisie dan weer klachten over van de vreedzame burgers van de stad, mar die kon d'r verder ok niks an doen, omdat de boom al vebraand en de jongen vedwenen waren. De „fesoenlike” meensken gaven de karsthoom mit an de vuilnisman, en dat waren er gelokkig nog zovule, dat die vuilnisman in een halve stroate de auto vol hadde, woar ie aandes de hiele wiek mit dee.

Doarom was dit besluit van de Gemeenteroad zoe'n goéd besluit west! Het was miskien wel het ienige, woar gien kritiek op kommen was van disse of gene, en dat was in disse stad zogoed as in elke aandere, een groot wonder.